

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostolpna petina vrsta
malih oglaš. po Din 1⁵⁰ in
Din 2[—], večji oglaš. nad
45 mm višine po Din 2⁵⁰,
veliki po Din 3[—] in 4[—],
oglaš. v uredniškem delu
vrstica po Din 6[—].

Pri večjem naročilu popust
Izhaja vsak dan izveniš
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri jutraj
Pošilnina plačana v gotovini

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

»Klerikalizem«.

Naše »svobodomiseln« časopisje se je
zadnje čase zopet odpravilo na vojni po-
hod zoper »klerikalizem« in ga obstrelije-
kosi najrazličnejšega kalibra. Vendar pa
vsa ta borba tako po svojih argumentih
kakor po svojih metodah čisto zastarela,
razodeva slejkoprej veliko neznanje pred-
meta in dokazuje, da se naše naprednja-
karstvo ni za las premaknilo od stališča
prosvetlilske površnosti, ki so jo resnič-
no napredni ljudje že davnej v sebi pre-
magali.

Proti čemu se bori naše liberalno na-
padništvo, kadar govori o »klerikalizmu«?
Samo pravi, da ostro ločuje med »klerika-
lizmom« in »katolicizmom«, med »politič-
nim krščanstvom« in »zgodovinskim krš-
čanstvom« ali med »politiko in vero«,
kakor da sta to dva svetova, dva življen-
ska reda, dva etična območja, ki nimata
drug z drugim nič opraviti.

Ali pa je to tudi res?
Plitvež bo seveda takoj odgovoril, da;
liberalni špispurgar, ki ga dejavno katoli-
čanstvo v njegovi leni udobnosti inkomo-
dira, bo takoj menil, da; ne tako razmišlje-
valec, ki skuša takim življenje razburkajo-
čim problemom priti do dna in odgonetati
uganke, katere nam razvoj iz najglobljih
globin snujejo zgodovine stavlja kot samó
približno razrešljivo nalogo.

V svoji strastni borbi zoper papeštvo
je znani Döllinger menil, da vesoljna oblast
rimskega škofa nad cerkvijo pomenja pre-
lom s starim krščanstvom. Ta »uzurpacija«
je njemu »klerikalizem«: edinost pape-
škega nad cerkvijo in po njej nad celim
svetom, oziroma nad vsemi njegovimi dru-
žbinskimi organizmi; v prvi vrsti nad državo.
Klerikalizem, ki je že prej »klerikalizem«
podobno opredelil, ponavlja to misel v naj-
različnejših oblikah. Njena glavna sestavna
elementa sta: 1. trditev, da ta »klerikali-
zma« nasprotuje »praprskrščanstvu« in 2. da
se cerkev, posegajoč na vsa območja dru-
žabnega udejstvovanja, izneverja svoji na-
logi.

Obedve te tezi sta temeljno zmotni,
prva iz zgodovinskega, druga z bitoslov-
nega vidika.

Krščanska cerkev je bogovladje na
zemlji. Ako je Tomaž to idejo točno opre-
delil kot vladstvo cerkve nad vsemi duhov-
nimi zadevami, tičočimi se večnega zveli-
čanja, tako da je tudi država, čeprav
je v naravnem pravu utemeljena samostoj-
na družba, cerkvi podrejena, kadarkoli in
kjer koli pride v njeni oblasti vpostev naj-
višji moralni blagor posameznega in
družbe (De regimine principum I, 15 ali pa
Jourdain: La philosophie de S. Thomas,
1884 ali pa klasično delo R. W. in J. Car-
lyle: A History of medieval political the-
ory) — je vendar ta nauk le jasnejša ob-
razložitev, oziroma časa primerno razvija-
nje misli, ki se nahajajo v Avguštinovi »De
civitate Dei«. Avguštin pa je zopet vseskozi
stregel na očetih prvih vekov. Dejansko se
seveda bogovladstvo v prvih časih kršča-
nstva ni v polni meri očitovalo, ker je bilo
treba preje od znotraj na vun prema-
gati pogansko državo, kateri je bila vera
samo naravni kult, nekako zunanje posve-
čenje družabnih aktov, ne da bi se organi-
zirala v cerkev kot samosvoji organizem po-
leg državnega. Krščanstvo prvih vekov je
to cerkev počasi izoblikovalo, se iz privatne
družbe razvijalo v javnopravno in sredi na-
ravne propadanja rimskega svetovladja
pripravljalo tla novi človeški družbi pod
vrhovnim vodstvom osamosvojitve se cer-
kve. To se pravi, poznejši razvoj je bil že
tu predločen in teokracija srednjega ve-
ka ni nikak prelom, ampak popoln raz-
voj krščanskega družboslovnega nazora
(protestant Troeltsch: Die Soziallehren der
christlichen Kirche, Tübingen, 1919). Pa tu-
di dejansko so vrhovni poglavarji cerkve
svoje vesoljno oblast, ki je direktna v cer-
kvenih zadevah, indirektno pa se razteza
tudi na državo, kjer se le-ta tiče večne
blaginje, izvrševali, kadar in koder so
se odstranile ovire. V tem oziru je Niko-
laj I. ravnotak predstavitelj bogovladstva
na zemlji kakor veliko poznejši Gregor VII.
ali Inocencij III. ali Bonifacij VIII. (pro-
testant Böhmer: Kirche und Staat in Eng-
land und in der Normandie im 11. und 12.
Jahrhundert, 1899). Riecker, tudi prote-

stant, pravi v svojem delu »Der Ursprung
von Staat und Kirche« (1908), da spada
zahteva po vladstvu Cerkve nad vso kršča-
nsko družbo, v kolikor se to tiče usmerjenja
družbe k večnostnim ciljem v nasprotju z
antičnimi zgolj pozemsko, plemensko in
časovno-državno orientiranimi kultu, k bi-
stvu krščanske religije. Temu pa je
bistveno še danes tako. Kajti, če znani ka-
toliški zgodovinar Ehrhard v »Katholizis-
mus und das XX. Jahrhundert« pravi, da
se sodobno katolištvo od srednjeveškega
razlikuje po tem, da se odpoveduje mate-
rialnih sredstev in se je v svojih sredstvih
takorekoč bolj poduhovilo, ni to nobena
bistvena, marveč samo vzgojslovna meto-
dična razlika, vpoštevačjo različnost raz-
mer in časa. Naravna tendenca po duhov-
nem svetovladju ostane in mora ostati in
se danes očituje najbolj na šolskem polju
in na polju avtonomije cerkve v njenih last-
nih zadevah. »Celó navidezno od srednje-
veškega sistema najbolj ločeni »ameriški«
katolicizem stremi po vladstvu nad dušev-
nostjo državljanov v komunalni upravi, da
vsaj omogoča, ozir. brani lastno šolstvo.«

(Houtin: L'américanisme) končni cilj pa
je in bo, kakor je to tudi Dostojevskij v
»Bratih Karamazovih« lapidarno izrazil, po-
polno bogovladje na zemlji. (Glej tudi Jo-
sip Debevec: Cerkev in država pri Vladi-
miru Solovjevu, Socialna Misel 1923, štev.
VIII.)

Le plitvež more tega meniti, da je
ta teokratična ideja, ki so ji dali francoski
enciklopedisti neokusno ime »klerikali-
zma«, nekaj krščanstvu tujega ali od neko-
d prinešenega in vrinjenega in ne iz njego-
vega bistva naravnost potekajočega. Dela-
joč razliko med teokratično mislijo svetov-
ladja in usmerjanja cele javne družbe
po krščanskih etičnih načelih in pa med
»krščanstvom kot takim«, ki ga oni sa-
mi konstruirajo iz zraka, ozi-
roma iz svojih od konkretne dejavnosti
odmišljenih racionalističnih predpostav,
dokazujejo zgolj svojo površnost, neznanje
in tendenčnost, pa tudi ozkost obzorja. To
je sploh znak vseh racionalistov, ki hočejo
bogato življenje vtisniti po sili v okvir svo-
jih ploskih sistemov.

O drugem pa prihodnjč.

Pašićeva vlada pred padcem.

PRIBOD DELEGATOV HRSS.
NOVE POVERILNICE POSLANCEV HRSS IZROČENE.

Belgrad, 18. marca. (Izv.) Na dan prve
obletnice volitev, ki jih je vodila vsled pre-
loga takratnega predsednika narodne skup-
ščine dr. Lukinića radikalna homogene vla-
da, je usoda te vlade definitivno zapečeta-
na. Število opozicijskih poslancev, če se
verificirajo še danes izročene poverilnice
Radićevih poslancev, je sedaj toliko, da se
Pašić tudi s pomočjo Pribičevića in njego-
vih somišljenikov ne bo več mogel obdržati
na vladi. Njegov padec je neizbežen, čim
pridejo Radićevi poslanci v Belgrad in ga
pridejo, je po kategoričnih zahtevanjih g.
Predavca popolnoma gotovo. S tem dej-
stvom računajo vsi politični krogi, ki se ži-
vahno pripravljajo, da se v novem položaju
uveljavijo. Od kombinacij, ki so za slučaj
padca vlade smatrati kot možne, se zelo
pogosto omenja radikalno-demokratska ko-
alicija, vendar demokrati te vesti energič-
no dementirajo.

Belgrad, 18. marca. (Izv.) Prihod dr.
Mačka in Predavca je bil danes predmet
pozornosti vseh krogov. Zjutraj takoj po
prihodu sta se dr. Maček in Predavec napo-
tila v parlament in se najprej zadržala pri
muslimanih, nato sta šla v Jugosl. klub,
kjer se je vršila daljša razprava o vseh
važnih političnih vprašanjih. Tej razpravi
so prisostvovali dr. Korošec, dr. Spaho in
oba Radićevca. Po tem sestanku je dal Pre-
davec časnikiarjem sledečo izjavo: Bil sem
na Dunaju in sem obvestil gospoda pred-
sednika o političnem položaju v Belgradu.
G. Radić je odobril vse naše korake in dal
predsedništvu HRSS pooblastilo, da zapo-
četo politiko nadaljuje. Danes bomo izročili
31 poverilnic. Čim se izvrši verifikacija,
bodo vsi poslanci, katerih mandati bodo
verificirani, prišli v Belgrad in v parla-
ment. Vsi daljni naši koraki in nastopi v
parlamentu se bodo izvršili v sporazumu
z opozicijskim blokom. Kar se tiče inte-
resov s te ali one strani, jih mi ne upošte-
vamo. Mi gremo svojim potom, a ljudstvo,
katerega voljo tolmačimo, bo dalo svojo
sodbo. Razporejenost v naših masah je do-
bro in naše nastopanje je bilo povsod z raz-
umevanjem sprejeto. S sprejemom v Belgra-
du smo zadovoljni, kar smatramo za dober
znak. Mi ne prihajamo, da rušimo, ampak
da sami zgradimo boljše bodočnost.

SESTANEK NAČELNIKOV OPOZICIO- NALNIH KLUBOV.

Potem je odgovarjal na nekatera manj
važna vprašanja. Popoldne so se dr. Ko-
rošec, dr. Spaho, Maček in Predavec sestali z Ljubom Davidovićem

in Vojo Markovićem. O tem sestanku
je bil izdan sledeč komunike:

Danes se je vršil sestanek predstavn-
ikov opozicijskega bloka in g. Mačka in
Predavca. Na sestanku so izmenjali misli
o politični situaciji in konstatirali popolno
soglasje o nadaljnjem delu opozicijskega
bloka. Sporazum o podrobnostih dela se bo
desedel po prihodu poslancev HRSS, ki bo-
do prišli po verifikaciji mandatov. Ob 5. uri
so Predavec, dr. Hohnjec, Pe-
čić, Kulenović in Pera Marković
odšli v predsedništvo skupščine, kjer so v
odsotnosti Ljube Jovanovića izročili
Ljubi Bakiću 29 poverilnic sledečih Ra-
dićevih poslancev: Mate Goreta, Šibenik,
Mate Jagatić, Sisak, dr. Stjepan Ortner,
Krapina, Stjepan Buć, Dubrovnik, Dragu-
tin Kovačević, Požega, Ilija Martinović, Po-
žega, Tomo Vojković, Dubrovnik, Andrija
Duličić, Virovitica, dr. Bariša Smoljan, Mo-
star, Nikola Preka, Mostar, Blaž Salamon,
Varaždin, Stjepan Dombaj, Varaždin, dr.
Ivan Ternar, Sv. Ivan Zelina, Luka Medač,
Križevci, Franjo Skrinjar, Koprivnica, dr.
Avgust Košutić, Vukovar, Josip Kirin,
Split, dr. Stanko Šibenik, Vrbovsko, Filip
Lakuš, Virovitica, dr. Rudolf Horvat, Osijek,
Jakob Schoblocher, Ruma, Rudolf Herzeg,
Delnice, dr. Djuro Basariček, Djakovo, Pe-
tar Rusan, Stubica, Stjepan Urojić, Varaž-
din, Jurij Žnidaršić, Čakovec, Stanko Mi-
klavžić, Zlatar, Nikola Surdović, Pregrada,
Franjo Vrtar, Ivanjci. Dalje so izročili dva
pisma in sicer poslanca Čaldorevića in Mar-
tina Čruića, ki sta svoje poverilnice izgu-
bila in prilagata samo uradna potrdila o
svoji izvolitvi in končno predstavko dr.
Košutića, da daje ostavko na svoj mandat
v Vukovarskem okraju in da se naj na nje-
govo mesto pokliče Pavao Hank.

Podpredsednik Ljuba Bakić je izjavil,
da jim ne more dati reverza, kakor je
bilo to poslednjikrat, češ, da mora o tem
odločiti osebno Ljuba Jovanović. Ker so
poslanci zahtevali reverz, je Ljuba Bakić
dvakrat iskal telefonično Ljuba Jovano-
vića, pa ga ni našel. Radi tega zahtevajo
poslanci, da se jim vrnejo poverilnice.
Ljuba Bakić pa je izjavil, da že izročeni
dokumenti ne more vračati. Poslanci so
zahtevali, da se poverilnice v njihovi pri-
sotnosti vpišejo v protokol. Ljuba Bakić
je dal z ozirom na to nalog zborničnemu
sekretarju Kobasici, da to izvrši. V pri-
sotnosti poslancev je Kobasica izvršil ta
nalog, nakar so poslanci sestavili pose-
ben zapisnik o izročilu, ga podpisali in iz-
ročili Predavcu. Zvečer ob 7.20 se je g.
Predavec z brzovlakom odpeljal nazaj v
Zagreb.

Radićevih poslancev, ki so jim mandati
že verificirani, še ni prišla in se ji ne
mudi. Poleg tega je ministrski svet skle-
nil, da se nepremičnine zavarovalne druž-
be »Anker«, ki je avstrijska, prodajo in
da se izkupiček vstaje v reparacijski fond.
Izplačalo pa se bodo police naših držav-
ljanov. Vsota teh polic znaša nekaj nad
5 milijonov dinarjev. Palača društva »An-
ker« pa bo kupila država za ministrstvo
prosvete.

Konvencije z Bolgarijo.

Belgrad, 18. marca. (Izv.) Danes po-
poldne se je vršila seja odbora za konven-
cije z Bolgarijo. Minister dr. Ninčić je po-
dal sliko razvoja tega dela in poudarjal po-
trebo urejenih razmer z Bolgarijo. O ne-
katerih točkah se je razvila živahna deba-
ta. Od Jugoslovanskega kluba je posl. Go-
stinačar povdarjal, da je pozdravljati vsa-
ko zblizanje medsebojnega razmerja med
Bolgarijo in našo državo. Treba je, da se
omogoči vsem emigrantom, da se lahko vr-
nejo v državo. Vsled tega jim je treba dati
obširne amnestije. Posestnikom, ki so jim
bila poškodovana ali odvzeta posestva, se
naj da odškodnina v celi vrednosti. Določ-
ba, da bodo vbodoče carinarnice bolje po-
stopale, ne spada v konvencijo. Poslanec
Gostinčar je tudi poudarjal, da naj se žito,
ki ga bo dala Bolgarija, porabi za prehrano
pasivnih krajev v državi. Dr. Kumanu-
di zahteva, da se sprejme dodatek, naj se
odškodnina, ki jo ima plačevati Bolgarija,
porabi samo za oškodovance. Njegov pred-
log ni bil sprejet. Konvencija pa je bila so-
glasno sprejeta.

SEJA MINISTERSKEGA FINANČNEGA ODBORA.

Belgrad, 18. marca. (Izv.) Med sejo mi-
nistrskega sveta se je vršila seja ekono-
msko finančnega komiteta ministrov, ki so ji
prisostvovali od ministrov dr. Kojić, dr. Sto-
jadinović, dr. Srskić, dr. Miletić in dr. Ry-
bar, Kukić, Todorović in Savić. Razpravljali
so o vseh na sedanjih sejah še neresenih
vprašanjih trgovinske pogodbe z Italijo in
so napravili tozadevne sklepe ter izdali na-
vodila za nadaljna pogajanja.

Narodna skupščina.

GOVOR DR. KULOVCA. — NEMCI V OPOZICIJI.

Belgrad, 18. marca. (Izv.) Na današ-
nji seji narodne skupščine se je vršila de-
bata o proračunu finančnega ministrstva.
Kot prvi je govoril v imenu Jugoslovans-
kega kluba poslanec dr. Kulovec,
ki je v prvem delu svojega govora podal
razvoj naše valutne politike od prevrata
sem in na podlagi dejstev ter valovanja
valute dokazal, da se na valutno politiko
ne polaga tista važnost, kakor bi se mo-
rala, in da se tudi pri raznih finančnih
operacijah dela velika krivica na škodo
prečanskega prebivalstva. Nato je govor-
nik prešel na kritiko politike finančnega
ministra glede tega, kako dobiva minister
dohodke za državne potrebe. Pri tem na-
glašal govornik dejstvo, da se pri odmer-
janju posameznih davkov niti najmanj ne
gleda na pridobitvene zmožnosti davko-
plačevalcev in da so bremena prevelika.

Krivično odmerjanje davkov.

Namesto da bi se vlada, kakor je v
ustavi določeno, držala progresivnosti pri
odmeri, pa sistematično povišuje davke ne
vpoštevač pridobitne in premoženjske
razmere davkoplačevalcev. Največja kri-
vica pri odmerjanju davkov pa je razvid-
na iz razmerja med direktnimi in indi-
rektnimi davki. Devet desetink državnih
dohodkov izvira iz indirektnih davkov.
Te indirektni davke pa plačujejo v pre-
težni večini gospodarsko šibkejši sloji,
morajo trdo delati, da si zasigurajo svoj
obstanek, medtem ko se z direktnimi
davki obdavčujejo oni, ki so manj pre-
možni. Velike banke in velepodjetja svoj
denar, svoje fiktivno stanje skrivajo v
svojih bilancah in se jim ne more priti do
živega. Malim, šibkim gospodarskim slo-
jem, ki ne morejo prikriti svojih dohod-
kov, pa se navija davčni vijak in iztisne
iz njih vsak vinar.

Vladni posvet.

Vlada proti hitremu verificiranju vloženih
poverilnic.

Belgrad, 18. marca. (Izv.) Na današ-
nji seji vlade so razpravljali, kako naj se
postopa z nanovo izročeni poverilnica-

mi Radićevih poslancev. Po izjavah mini-
strov bodo radikali z ozirom na dejstvo,
da so v verifikacijskem odboru v manj-
šini, ostali na svojem stališču. Vendar pa
se verifikacija ne bo izvršila tako hitro
kakor zadnjič, češ, da zadeva ni nujna,
kar je razvidno iz tega, da dvajsetorica

Neenakost pri pobiranju davkov.

V daljših izvajanjih dokazuje govornik neenakosti, kako se pobira davek v Sloveniji, posebno pri odmeri osebne dohodnine, ki je eno najtežjih bremen, ki ga v Srbiji ne poznajo. Glede pobiranja davkov odločno protestira proti pretiranosti, kakor je v navadi v Sloveniji, in sicer iz tega vzroka, ker predpisuje vlada nagrade višjim davčnim uradnikom.

Proti koruptnim nagradam.

Protestira proti temu, da bi se onim, ki vrše svojo nalogo, dajale kakšne nagrade. Naj država dobro plača svoje uradnike, protestira pa proti temu, da bi se za izterjevanje davkov dajale posebne nagrade.

Govornik nato poudarja potrebo izenačenja davkov in zahteva ponovne vpeljave davčnih knjižic.

Povsod dvojna mera.

Končno zahteva, da se srbski združni zakon, glasom katerega so vse srbske zadruge oproščene, izvršuje tudi v naših krajih. Vsaj v združništvu mora prenehati dvojna mera in naloga moderne države je, da ne podpira samo kapitalizma, ampak da ima tudi malo socialnega smisla in da pomaga malemu človeku. Malemu človeku pa najbolje pomaga država z dobro razvitim in lepo cvetočim združništvom.

Nato našteva govornik nekatere posamezne slučaje, kako davčna oblast postopa napram združam. Glede odmere davka zahteva, da se ta krivica takoj odpravi.

Grehi monopolne uprave.

Nato preide dr. Kulovec na vprašanje monopola in monopolne uprave, ki dela ogromne dobičke, svoje delavstvo pa plačuje tako slabo, da ne more niti živeti niti umreti. Z ozirom na tako postopanje vlade tudi privatni kapitalisti svojemu delavstvu plače znižujejo. Ugotavlja, da se je tobačno delavstvo že šestkrat obrnilo na vrhovno upravo s prošnjo, da bi se izboljšale in uredile plače, toda brez vsakega uspeha. Zahteva, da se tej zahtevi vendar že ugotdi in plače čimprej regulirajo.

Takse!

Govorec o taksah, naglašja govornik, kako veliko breme so te takse, in opozarja finančnega ministra na njegovo obljubo, ko se je razpravljalo o taksah, da bodo posestva, kadar prehajajo od očeta na sina ali pa tudi na kakega drugega člana družine v vrednosti do pol milijona dinarjev, takse prosta. Na zahtevo poslancev je minister to obljubil. Pravilnik, ki ga je sedaj izdal, je potvoren, ker odločuje, da so taka posestva prosta samo tedaj, če valed smrti prehajajo od prvega kolena na drugo.

Govornik zaključuje svoja obširna izvajanja o vseh vprašanih finančnega in ekonomskega značaja s sledečimi besedami:

Ker se je finančna politika v naši državi vedno gibala v taki meri, da nimamo glede valutne politike sigurnosti, ker so obremenitve take, da morajo oni, ki so gospodarsko šibki, nositi težo vseh davkov, oni pa, ki bi lahko plačali, se ne pritegnejo v tej meri, kakor bi lahko, ker vlada pri nas tako različna praksa, da se v enem kraju niti ne plača toliko davkov, kolikor je predpisano, a v drugem kraju še enkrat toliko, kolikor je predvideno, ker se ne ize- načijo zakoni in tega v doglednem času ne moremo pričakovati, ter se sedaj veljavni zakoni tako silno krivično uporabljajo, izjavlja v imenu Jugoslovanskega kluba, da bo klub glasoval proti proračunu finančne-

ga ministrstva. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje.)

Razun dr. Kulovec je govoril dr. Kumanudi, ki je kritiziral slabo administracijo ministrstva financ in splošno finančno politiko. Predsednik nemškega kluba dr. Kraft je v svojem dolgem govoru ostro kritiziral davčno prakso in upravo in izjavil, da bo nemški klub glasoval proti proračunu. Izjava dr. Krafta se smatra v vseh krogih, da je nemški klub definitivno zapustil radikale. Po kratkem odgovoru ministra dr. Stojadinovića je bil proračun ministra financ sprejet. Prihodnja seja bo jutri in se bo razpravljalo o proračunu vojnega ministrstva.

PASTIRSKO PISMO ČESKIH ŠKOFOV.

Praga, 18. marca. (Izv.) Češki škofje so izdali pastirsko pismo, v katerem opozarjajo na nevarnost razkristjevanja šole. Če se bo šola razkristjnila, ne prevzemajo verske organizacije nikake odgovornosti na nadaljnji moralni propad sedanjega življenja.

OMEJENO PRISELJEVANJE V AMERIKO.

Washington, 18. marca. (Izv.) V zbornici je bil danes predložen predlog, po katerem naj bi se dovolilo samo 2% priseljevanja za sorodnike že v Ameriki se nahajajočih izseljencev.

REPUBLIKANSKO GIBANJE V PERZIJU.

London, 18. marca. (Izv.) Kakor poroča Reuterjev urad, napreduje republikansko gibanje v Perziji.

GRŠKI KRALJ SE NE ODPOVE PRESTOLU.

London, 18. marca. (Izv.) V nekem razgovoru je grški kralj Jurij izjavil, da se on ne bo odrekel grškemu prestolu.

VOLITVE V KARPATSKI RUSIJI.

Praga, 18. marca. (Izv.) Pri volitvah v Karpatski Rusiji so dobili komunisti 5 mandatov, opozicijske stranke 2 mandata, socialistična stranka in češki agrarci pa po en mandat.

MUSSOLINI ODLIKOVAN.

Rim, 18. marca. (Izv.) Italijanski kralj je odlikoval Mussolinija z redom »D'Annunziata«.

SVARILO FRANCIJI.

London, 18. marca. (Izv.) »Daily Telegraph« poroča, da znašajo dosedanja ameriški krediti za Francijo le približno 30 milijonov dolarjev. To mora Francija vzeti na znanje in s svojo dosedanjjo politiko ogroževanja evropskega miru prenehati, sicer se bodo nadaljnji krediti ukinitili.

FINANČNI ZAKONI V FRANCIJI SPREJETI.

Pariz, 18. marca. (Izv.) Senat je vse finančne pooblastilne zakone vlade sprejel s 151 glasovi proti 123. Levica se je glasovanja vzdržala.

ŠTRAJK NA FRANCOSEKEM.

Pariz, 18. marca. (Izv.) V industrijskem ozemlju St. Etienne je izbruhnila stavka kovinarskih delavcev. Štrajka nad 2000 delavcev.

CARINSKA ODREDBA NA MAŽARSKEM.

Budimpešta, 18. marca. (Izv.) Vlada je odredila 18% naklado na carino.

VPRAŠANJE SINGAPURSKE LUKE.

London, 18. marca. (Izv.) V nižji zbornici je tajnik admiralitete Amon izjavil, da je vlada v sporazumu z dominijoni sklenila, da se načrt o izgraditvi Singapura kot vojnobrodovnega opirališča opusti.

PRORAČUN ZA INDIJO ODKLONJEN.

Delhi, 18. marca. (Izv.) Zakonodajna skupščina je odklonila proračun za Indijo s 60 proti 57 glasovi.

Katoliški shod v Brnu.

Leta 1894. so čehoslovaški katoličani organizirali prvi svoj katoliški shod v Brnu, ki je dal direktivo in pobudo za dolga leta dela. Letos hočejo obhajati 30 letnico. Vsako peto leto naj se vrši v Čehoslovaški za celo državo katoliški shod. Brnski bo le za vzhodno polovico: Moravo, Šlezijo in Blučinsko. (Škotijski Brno in Olomuc.)

Pripravljalni odbor je izvoljen: predsednik opat starobrnških oo. avguštincev Fr. Bařina, namestnik dr. Sedlák in prof. Drobny, tajnik Pospichal (ravnatelj pisarne Čsl. orl. zveze), škof, zastopnik kanonik dr. Kupka. Predsedniki odsekov so: filozof dr. Kratochvil Jos. (govorniki in propagandni), kanonik Tenora (gospodarski), katehet Marzy (organizatorni). Določen je že tudi okvirni program in adresa na sv. Očeta.

15. avg. (Vel. Smaren) ob 5. uri pop. se odpravi shod v Besednem domu, volitev odbora, govor (katoliki in čsl. republika). 16. avg. (sobota) zborovanja odsekov (socialni, karitativni, šolski, tiskovni). Predmeti razprav bodo kritični pogledi na delo čsl. katolikov od Leonove enciklike »Rerum novarum« do danes, s praktičnim namenom: ugotoviti morebitne potrebe reform. Zvečer slavnostni zbor v Besednem domu z glasovanjem o resolucijah. 17. avg. (nedelja) zj. bo procesija z Najsvetejšim, sv. maša na prostem, popoldne zaključno zborovanje mase.

Prav bi bilo, da bi bili tudi jugosl. katoliki na kat. shodu v Brnu dobro zastopani in bi se iznova poživila bratske vezi, sklenjene po 4 Kreku, izza orlovskega tabora 1922 že obledele. Naj bi se lepo število naših zastopnikov raznih kulturnih in nabožnih organizacij že zdaj začelo zanimati za ta shod. — J. H.

Politične vesti.

+ Samo borba proti vladi? Z izročitvijo vseh petdesetih poverilnic, ki jih predloži HRSS od svojih 70 mandatov, bo akcija opozicijskega bloka v toliko napredovala, da bo mogoče misliti na uspešno borbo s sedanjo vlado, ki jo bo mogoče potem vsak trenutek zrušiti. Kaj pa potem? To je za nas važno vprašanje, če ne najvažnejše. Može, ki snujejo opozicijski blok, o tem v javnosti molče in mi jim damo prav. Zakaj intrige proti opozicijskemu bloku so tako številne in mnogostranske, da je za uspeh opozicijske akcije boljše, da se s predčasnim objavljanjem skupnega programa ne daje intrigantom še več priložnosti. Kakor je pa za uspeh započete akcije treba molččnosti napram režimovcem in njihovim pomagačem, tako je na drugi strani treba v vrstah opozicijskih parlamentarnih klubov odkritosrčnosti in medsebojnega zaupanja glede skupnega cilja. Mi smo že beležili in z vso odkritosrčnostjo beležimo ponovno z vsem zadovoljstvom, da je z dosedanjim delom opozicijskega bloka storjen velik korak naprej na poti k reviziji ustave. Kljub temu pa smatramo, da je s strnjeno fronto opozicije mogoče doseči še kaj več kakor samo zrušiti vlado, pre-

gnati zlo korupcije in približati se reviziji ustave z volitvami, ki naj veljajo kot apel na ljudstvo, ali je za centralizem ali za avtonomistično ureditev države. Mi se zavedamo, da več v danih razmerah ne bi bilo mogoče doseči. Kdor bi hotel več, bi moral to tezo smatrati za etapo v dosegu svojega širšega programa. Kdor bi pa hotel preko te etape in doseči takoj svoj končni cilj, ta bi po našem prepričanju pač dosegel volitve, po volitvah bi pa ne dosegel svojega cilja, marveč bi gnil del sedanje opozicije v staro koalicijo, ki bi podaljšala življenje centralizmu. Kakor vidimo, zasleduje Jugoslovanski klub ravno črto in to narimponira, pri čemer nas prav nič ne vznemirja izjave, ki prihajajo od različnih, vladni naklonjenih, pa tudi nasprotnih strani. Eno ali drugo predebelo je pa le treba zavrniti. Tako je priznani italijanski publicist g. Tamaro objavil v »Secolo« svoje vti-se iz dunajskih razgovorov z g. Radićem o opozicijskem bloku, ki deloma ne odgovarja dejstvom. Mi se iz razumljivih razlogov ne bomo spuščali v posamezne trditve, o katerih niti ne moremo soditi, v koliko so zgolj plod bogate fantazije g. Tamaro, eno poljubno trditev g. Tamaro pa moramo odločno zavrniti kot neresnično. Tamaro slika možnost uspešnosti opozicijskega bloka precej temno iz razloga, da nova vlada ne bi imela večine v parlamentu raditega, ker bi ji dal g. Radić svojo pomoč le v svrhu popolne revizije ustave, česar pa da ne morejo sprejeti ne demokrati ne »klerikalci«. Kakšen povod pa ima g. Tamaro za trditev, da SLS ne bi bila za popolno revizijo ustave. Mi ne verjamemo seveda, da bi bil dal g. Radić tako izjavo g. Tamaru, ker ve, da ni resnična. Vsak naš strankar ve, da ni niti enega pristaja v SLS, ki ne bi bil za najkorenitejšo revizijo ustave in ne bi ji samo nobeden ne nasprotoval, marveč jo z vso silo podpiral, kolikor je to odvisno od SLS. In če misli g. Tamaro, da smo mi za tako dolgotrajno vlado, ki bi zavlačevala volitve, se bridko moti. Nasprotno smo mi načeloma mnenja, da naj se volitve izvršijo čimprej le mogoče, ker se s tem približamo tudi cilju svojega programa.

Beleške.

Trboveljska premogokopna družba in demokrati. Dne 14. t. m. smo objavili po »Uradnem listu« protokolacijo upravnih svetnikov Trboveljske družbe in pri tem poudarili, da so bila neistinita svoječasna poročila demokratskega časopisja, ki je z veliko reklamo poročalo o nacionalizaciji te družbe, izvedene baje po »Slavenski banki«. Izmed 20 (sedaj zaenkrat le 19, ker je eno mesto rezervirano za visokega gospoda) upravnih svetnikov so samo 4 Jugoslovani (Slovinci), vsi ostali so inozemci: Avstrijci, Francozi etc. — Demokratsko časopisje, ki je svoječasno toliko vedelo povedati o zaslugah »Slavenske banke« za pridobitev tega podjetja, molči docela na omenjeno našo notico. Ako premostimo, da sta med 4 upravnimi svetniki — Slovenci — 2 gospoda, ki sta zgolj zastopnika inozemcev (eden je pravni zastopnik družbe, drugi je bil ko-optiran radi svojega strokovnega znanja), si lahko ustvarimo približno sodbo, koliko delnic Trboveljske se pravzaprav nahaja v domačih, jugoslovanskih rokah. Menda ne sodimo napačno, če ocenimo udeležbo domačega kapitala s 15 do 20 odstotki, vse drugo je spretno izigrano v roke dunajskim in pariškim bankirjem. Da so mesta upravnih svetnikov, ki jih je kar 20, dobro plačana, je jasno, jasno pa tudi sledi iz tega zakaj mora biti premog tako drag in zakaj

Dr. W. M. Mac Govern.

Preoblečen v prepovedani Tibet.

(Dalje.)

Začetek potovanja.

Sredi januarja 1923 sem zapustil Dardžiling. Hotel sem iti skoz Sikkim, stopiti na tibetska tla pri Kampa-Dzongu ter dospeti najprvo v Šigatze. Po tej poti ne hodijo dosti, večidel je uporabljajo le potujoči trgovci in gonjači živine. Upal sem, da tudi stražnikov ne bo dosti, saj je bil januar in so bili prelazi večinoma globoko zasneženi.

Prvi dan je deževalo. Šli smo navzdol in sicer večkrat hitreje, kakor smo pa hoteli. Satan je nosil zaboj s kino-aparatom, je padel, in je bil dragoceni tovor že v veliki nevarnosti. Mejo med angleško Indijo in Sikkimom smo prekopali po mostu. Prišli so sikkimski obmejni stražniki in so nas vprašali, kam in kako. Naredil sem se popolnoma nevednega in nisem razumel ne sikkimščine in nobenega drugega podobnega narečja. Vsi obupani so slednjič odnehali in so nas pustili naprej; saj so bile potne listine v redu, in to je zadostovalo. Prenočili smo na prostem, pol milje od obmejnemu vasi, in smo si skuhali obed. Imeli smo meso, riž, jajca in čaj. Red je bil zmeraj isti, jedel in pil sem isto, kar moji slu-

žabniki, iz iste posode, samo da sem po orientalskem običaju kot gospod vzel svoj delež zmeraj prej, preden so oni začeli. Po jedi smo kramljali vselej še po par ur, ker zahteva po tamošnji navadi vsaka malenkost dolgotrajno obravnavanje. Tako sem obenem svojo sikkimščino zmeraj bolj spopolnjeval.

Takoj v začetku potovanja sem videl dogodek, ki mi je pokazal vse otroško mišljenje Sikkimezov. V neki vasi smo nakupovali živila, in Satan je naletel na moža, s katerim je bil imel prej neko konjsko kupčijo. Takoj sta začela vpiti drug na drugega in sta se tako drla, da je bila naenkrat vsa vas po koncu. Besede so se spremenile v udarce, in dirjala sta po vsej vasi ter se obkladala s pestmi in najbujnejšimi orientalskimi priimki. Krvi pa ni bilo niti kapljice, si ni upal nobeden preveč udariti. Dirke sem se udeležil nazadnje tudi jaz, sem Satana zagrabil in se po svoje »pogovoril« z njim. Povedali so mi potem, da se konjska zadeva vleče že tri leta in da je vselej isti ropot, kadar se junaka srečata.

O sledečih dneh ne vem povedati nič posebnega. Mule so imele le pičlo krmo in so začele omagovati; njih strežaj jim je hotel pomagati in je dal vsaki kotel zelo močnega čaja, ki so ga seveda željno srebale. In uspeh? Najstarejša mula, glaseča se na lepo ime »Paris«, je postala tako ohola in prešerna, da je začela skakati in da je pometala ves svoj tovor po tleh. Koliko truda smo imeli, da smo spravili vse spet v red. Dežela, po kateri smo potovali, je bila

le redko poseljena, malo smo videli vasi in revne so bile. Včasih smo naleleti na prav majhna, prav skrito ležeča selišča; v njih živijo Lephi, prvi prebivalci Sikkima. Današnji Sikkimi so — kakor smo omenili — le tibetski priseljenci. Lephi so otroški in boječi, njih kulturna stopnja je najnižja. Govoriti z njimi ne moreš, njih jezik ni sikkimščini prav nič soroden.

V neki vasi sem videl nekaj posebnega: vodnjak, pokrit s kamnitim nadzidkom, na njem pa marmornata plošča z angleškim napisom. Napis mi je povedal, da je ta in ta gospod v svoji neizmerni dobroti dal vodnjak zgraditi. Niti on niti kdo drugi v vsej okolici ni znal napisati brati, a to je bilo vseeno. Ploščo so bili napravili v Kalkuti in so jo bili z velikanskimi stroški spravili sem. Take stvari so značilne za tibetske razmere. Dežela je splošno neizrečno siromašna in revna, par aristokratskih rodov pa je zelo bogatih. A svojega bogastva ne znajo dobro uporabiti. Tako razpadajo na primer celo svetišča in samostani, a v svetiščih morajo goreti neštivilne luči, kljub temu, da je olje zelo drago.

Postajam kuli.

Satan je bil že spet staknil nekega prijatelja in se je bil v njegovi družbi strahovito napil. Ko smo šli drugi dan naprej, je neprestano padal s konja in je slednjič obležal, popolnoma brez zavesti. Moral sem odrediti en dan počitka. Tedaj sem začel misliti, da bo treba počasi Evropea sleči in obleči domačina.

V tej deželi je Evropec tako redka prikazen, da je gotovo že vsak vedel zame. Oblekel sem torej sikkimsko obleko in sem si pobarval lase; če me kdo natančno ne preišče, me bo gotovo imel za Sikkimeza. Ta polovična sprememba se mojim spremjevalcem ni zdela prav nič čudna; menda so že davno mislili, da nisem čisto pri zdravni pameti. Priporočeval sem jim, da hočem obiskati tudi tibetsko mesto Lahen in da hočem imeti s tamošnjim znamenitim lamo velik teološki razgovor.

Živil je začelo polagoma primanjkovati, zlasti jajec in svežega mesa. Kupili smo pa od karavane, ki je prišla s tibetskega gorovja dol, malo zmrazjenega mesa. Tibetski kmeti jedo meso surovo, Sikkimez ga pa ssekajo in skuhajo s praproto. Pečenega mesa domačini nikdar ne uživajo in pravijo, da jim dela težko sapo, če gredo na gore. Ponoči smo se vsi naenkrat zbudili, in strašno nas je pikalo in bodlo. Ulegli smo se bili na kup gnjilega listja; smo bili kar posejani s pijavkami. Natrosili smo nanje soli, in so takoj odpadle, a spali nismo več.

Drugi dan smo videli v snegu se bliščeči vrh ogromnega gorskega velikana Kančendzonga (Kančandžanga, Kančindžinga, 8560 m; ta vrh se vidi tudi iz Dardžilinga), na meji med Sikkimom in Tibetom. Hodili smo po stranskih potih, ogibali smo se večjih vasi, nisem hotel, da bi prišel veliko z ljudmi v stik. Moji služabniki tega kar razumeti niso mogli. Ko smo se nekoč spet na dolgo in široko prepirali o tem, je

* Angleška milja je 1609 metrov.

se delavcem pritrjuje na plačah ter se jim niti obljubljeni poviški ne izplačujejo. — Ljubljanskemu »Jutru« svetujemo, da energično poseže tu vmes in prične s kritikami Trboveljske premogokopne družbe. Tako čtivo bi bilo mnogo bolj zanimivo in času primernejše, kakor pa listanje po starih kronikah prejšnjega stoletja, kaj je kak dunajski grof govoril o katoliških Albancih ali pa dolgovozne razprave o vprašanju, ali je bil rajni cesar Franc Jožef liberalac ali klerikalec.

Donisi.

Sodba o »Avtonomistuc«. Dopis z dežele. Da je »Avtonomist« zašel v popolnoma drugo smer, ki jo je prvotno zasledoval, to nam pričuje zadnje čase vsaka njegova številka. Ne bomo ugrabili in raziskovali, kdo vpliva nanj in kakšne namene zasleduje, pribijemo le, da se veliko naročnikov s pisavo »Avtonomist« več ne strinja. Občudujemo boj, ki ga vodi SLS za doseg zakonodajne avtonomije; kako neustrašeno brani interese slovenskega naroda. Tudi »Avtonomist« mora to čutiti in mora vedeti iz zgodovine, kako dolgotrajni in trdovratni so bili ustavni boji v posameznih državah, in da so morale stranke, ki so vodile ta boj, uporabljati taktiko, ki je bila v danih razmerah primerna za doseg zaželenega programatičnega cilja. Toda mesto da bi »Avtonomist« podpiral stremiljenje po zakonodajni avtonomiji, hoče, kakor vse kaže iz njegove pisave, stranki, ki edina pri nas in dosledno vodi ta boj, v danem trenutku pasti v hrbet. Da bo »Avtonomist« odletel nazaj kot je dolg in širok, o tem mislim, da niti ne sanja. Postal je pa poleg tega še tako malenkosten, da študira napise po ljubljanskih hišah in jih primerja, če se strinjajo s centralizmom ali federacijo. To dokazuje le, da nima odkritosrčnih namenov. Avtonomnost naglašata tudi kot neobhodno potrebni predpogoj za osamosvojitve republikanstva. O zadevi republike in monarhije so bila, so še in bodo še tako deljena mnenja, tudi mnenja največjih sociologov, da nobena pametna ljudska stranka ne more postaviti ne eno ne drugo kot »dogmo« kot pogoj za pripadnost stranki, ampak pripušča zadevo razvoju časa, svojim pristašem pa v tem pogledu proste roke. Tudi »Avtonomist« ne bo zadeve rešil s par frazami o svobodi in demokraciji. Praktičnemu socialistu Mac Donaldu še na misel ne pride, da bi odpravil monarhijo in uvedel republiko v svoji upravi. Tega ne poudarjamo morda iz razloga, kakor da bi hoteli braniti ravno monarhistično idejo, ampak da opozarjamo, da je poleg programa treba tudi taktike in vprav zadnji dogodki v razvoju parlamentarnega življenja so dokaz, kako prav je imela SLS, ko je pri svoji parlamentarni taktiki vztrajala in se ni dala zavesti od demagogije. »Avtonomist« tu lahko uganja demagogijo, ker v praktični politiki ne nosi nobene odgovornosti. Nam pa končno tudi ri vseeno, ali dosežemo osamosvojitve, kakor jo zagovarja SLS, v doglednem času ali pa osamosvojitve po Avtonomistovem receptu v taki bodočnosti, ko ne bomo imeli več kaj reševati. »Avtonomist« se ob vsaki priliki sklicuje, kako pogrešno je bilo ujedinjenje leta 1918. Zakaj ni dal g. Prepeluh svojih inštrukcij, ko je imel še glavno besedo pri socialnodem. stranki, svojemu sodrugu Kristanu, ki se je šel tudi »ujedinjevati« v Belgrad. Ko je SLS delala za avtonomijo, so bili socialisti za centralizem. Iz vsega tega sledi, da pisava »Avtonomist« ni več stvarna, kot je bila prvotno in da smrdi po demagogiji; zato si usojamo vprašati uredništvo »Avtonomist«, če hoče ostati še vnaprej pri tej smeri pisave? — Več naročnikov »Avtonomist«.

zašumelo v grmovju. Že sem mislil, da so tibetski ogleduhi; pa se je pojavila krava, težko je še enkrat zasopihala in je padla mrtva na tla. Kazala je vse znake bolezni na parkljih in gobcu. Moji spremljevalci o se že veselili, kako bodo trgli njeno meso, in le težko sem jih spravil naprej.

Kmalu smo prišli v vas Tsontang, kjer je tudi zastopstvo tibetske vlade in kjer pregledujejo potne liste. Vse so nas natančno popisali, pa sem jo le srečno odnesel. Pozneje sem slišal, da so prišli vsi ti uradniki, ki so me pustili skozi, pred vojno sodišče in so bili samotno odpuščeni iz službe. Polagoma smo se bližali mestu Lahen, kjer sem bil rekel, da bom imel s prvim lamo razgovor o budizmu. Ta lama je povsod tam okoli znan tudi vsled svoje zmoglosti, da napravi vreme, kakršno hoče. Celotno občino z južnega gorskega pobočja mu pošiljajo darove, da jim napravi sneg ali dež. Rekel sem svojim služabnikom, da bom prosil lamo, naj nas obvaruje snega; pa da mu bom dal darila šele pozneje, ko se bo njegova čudotvorna moč zares izkazala.

Popoldne tistega dne sem se hudo ustrašil; naša živinčeta so se bila pasla na prostem in so imela pene okoli gobca. Najbrž je bilo med travo tudi nekaj strupenih rastlin. Brihtni moji spremljevalci so mi svetovali, naj dam živalim kot protistrup moj dragoceni sladkor, sicer bodo vse poginile. Žalosten sem privlekel torbico s sladkorjem na dan, kmalu je bila prazna, posledic pa ni bilo nobenih, ne dobrih in ne slabih. (Dalje.)

Tožko oviran promet. Dne 15. marca je bil običajen letni semenj v Ložu, za katerega pride navadno tudi precej manjših trgovcev in obrtnikov iz velikaške in ribniške doline. Ker je cesta iz ribniške doline skozi Boncar v Lož radi snega že štirinajst dni zaprta prometu, se je moral napotiti s sanmi na semenj celo ribniški lončar v Lož po tri ure daljši cesti skozi Velike Lašče—Nova vas, misleč, da je cesta tukaj odprta prometu. Ko pa pride nad Lužarjev breg, kjer se začne okraj cestnega zastopa na Blokah, vidi, da je cesta radi nekaterih snežnih zameotov še od zadnjega snega popolnoma zaprta in obrne se z naloženimi lonci domov, kakor so naredili tudi ljubljanski trgovci. Nekaj bližnjih manjših obrtnikov, ki imajo ob tem času draginje in stoterih davkov, že tako ogrožen položaj, pa se ni nikakor dalo ustaviti s pota: šli so ter s konji in z lopatami potrgali snežne zameote, kar je trajalo malone celo noč, da so z velikim naporom prišli s tovari v dobro uro oddaljeno Novo vas. Vprašamo merodajne činitele, ali se smejo tako prometne ceste toliko časa puščati zaprte za vsak promet? Le eno pravico imamo: dati težke davčne dajatve! Kaj poreče k temu pokrajinska gradbena direkcija v Ljubljani? Gotovo zopet tako, kakor smo opetovano čuli po nalogu iz Belgrada, da se mora sneg na cesti stlačiti. To bi bilo koristno za rešene belgrajske centraliste in še celo po takem snegu, kakršen je na visoki bloški planoti. Velikaška in ribniški obrtniki, katerim pa že sam centralizem s tolikimi državnimi dajatvami težko ovira pot, pa hočemo vsaj do našega skromnega dnevnega kruha prosto pot!

Velike Lašče. Dne 13. marca smo sklenili tridnevne fantovske duhovne vaje, katere je vodil o. Ramšak. Udeležba 98 odstotkov, kar je v tem času tudi našim fantom v čast. — Pratiha nas letos globoko laže. Dočim skoraj označja prve pomladne dneve, leži tukaj dva čevlja visoko snega in smo imeli pretekli teden še vedno nad dvajset stopinj mraza po Celziju.

Dnevne novice.

— **Nagrade veroučiteljem, učiteljem na ekskurendnih šolah in učiteljicam ročnih del.** Prosvetni oddelek za Slovenijo vabi veroučitelje, dušne pastirje, učitelje na ekskurendnih šolah in oddelkih za oddajene otroke, in ne stalno nameščene učiteljice žen. ročnih del, naj predložijo vsaj do 15. aprila 1924 prijave za nagrade v zmislu razglasa višjega šolskega sveta v Urad. list št. 8 iz l. 1923 s to razliko, da navedejo samo eno razdobje t. j. čas od 1. januarja do 31. marca 1924. Na poznejše prijave se prosvetni oddelek iz proračunskih ozirov ne bo mogel ozirati. — Šef oddelka: Dr. St. Bevk, a. r.

— **Odmevi reških aneksijskih slavnosti v Zagrebu.** Minolo nedeljo se je na Reki v navzočnosti italijanskega kralja z velikimi slovesnostmi proglasila aneksija še tega zadnjega ozemlja, ki ga je imela Italija iz svetovne vojne pritegniti sebi. Ta zadnji čin v reški tragediji je našel svoj odmev zopet tudi v Zagrebu. Akademski mladina je priredila protestno zborovanje na vseučilišču in nato manifestacijski obhod po mestu. Prireditev se je razvijala primerno živahno ter je policija aretirala nekaj oseb. Težjih dogodkov ni bilo.

— **Organizacija zasebnih nameščencev v Zagrebu.** Minolo nedeljo se je vršil v Zagrebu občni zbor zagrebske organizacije Zveze zasebnih nameščencev v Jugoslaviji. Poročal je zvezni tajnik Kniewald. Tačas šteje organizacija 1211 članov. Leta 1923. je Zveza vodila 11 plačilnih gibanj, v enem slučaju s štrajkom. 9 gibanj je izpadlo uspešno. Dosegla se je nova kolektivna pogodba in zvišanje plač za 20 do 55 odstotkov. Zveza je posredovala v 250 spornih slučajih med nameščenci in delodajalci ter dosegla neposredni sporazum. V 224 slučajih je nastopila Zveza potom obrtnega sodišča in dosegla, da se je priznalo nameščencem vsega približno 4 milijone dinarjev; dobila je 80 odstotkov vseh pravd.

— **Tragična smrt novoporočencev.** V Clevelandu sta se dne 30. januarja t. l. poročila Louis Rožanc iz Begunj pri Cerknici in Roza Zugelj iz Semiča, oba simpatična člana tamkajšnje slovenske naselbine in marljiva sodelavca pri društvenih prireditvah. Po poroki sta se nastanila v svojem novem stanovanju, kjer so ju pa že naslednji dan našli mrtva. Pilnova poč v spalnici ni bila pravilno urejena ter je iz nje uhajal plin. Vслед tega sta se zadušila.

— **Slovensko semenišče v Ameriki.** Slovenski frančiškani v Združenih državah so uvedli akcijo za zgradbo slovenskega kolegija in semenišča sv. Frančiška, ki naj bi poskrbela Slovincem v Ameriki za duhovski naraščaj. Izdali so oklic na slovenske izseljence, da za uresničenje tega načrta prispevajo z darovi.

— **Pasja steklina se v zadnjem času vedno bolj širi.** Na Škofelji so pobili v nedeljo steklega psa, ki je oklal štiri osebe, katere bo treba poslati v Pasteurjev zavod. Vслед razširjenja stekline se bo moral izvrševati pasji kontumak kar najstrožje in ni misliti na to, da bi se dovolilo olajšanje kontumaca, za katero se prosi od mnogih strani. Da se to opasno bolezen čimprej zatne, je potrebno, da pomagajo tudi ljudje sami pri zatiranju stekline in da skrbijo za to, da se povsodi vsi kontumacni predpisi natančno izvršujejo. Posebno naj pazi vsakdo na to, da ne bodo prihajali zdravi psi in druge živali v dotiko s

tujimi psi, ki se okoli klatijo in redno prenašajo steklino. Zapomniti si je treba, da psi, ki imajo nagobčnike, sicer sami ne morejo grizti, vendar jih pa lahko ugrize drugi pes; ravnotako so v nevarnosti psi, ki so pri hiši priklenjeni, ker se v take pse najraje zaganjajo sumljivi psi, ki se klatijo iz kraja v kraj.

— **Arežirali se v Trstu bivšega asistenta Južne železnice Avgusta Pečnika,** ki je prodajal po mestu razne dragocene zlate in srebrne cerkvene predmete, ki so bili ukradeni po raznih cerkvah po Sloveniji.

— **Šolo za optike ustanovi trgovinsko ministrstvo v Belgradu.**

— **Vojašnica v Velezu.** Ministrstvo za javna dela je odobrilo kredit 1.700.000 Din za prenovitev vojašnice v Velezu.

— **Razpis.** Razpisuje se mesto ravnatelja tehniške srednje šole v Ljubljani. Prošnje za mesto, opremljene s prilogami: rojstni list, poročni list, šolska izpričevala, domovnica, dosedanja dekreti o službovanju, zdravniško izpričevalo (ako prosilec še ni drž. uslužbenec), naj se predlože oddelku ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani, Turjaški trg 3/II, do 15. aprila 1924.

— **Pobegi.** Pri odgonu v svojo domovino

Gospodarstvo.

Janko Jovan:

Trgovska pogodba z Italijo.

IZDAJANJE IN VIDIRANJE POTNIH LISTOV.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev daje podanikom kraljevine Italije pravico potovanja v vse kraje, pristanišča, mesta itd., v katere imajo svoboden pristop podaniki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev; istotako daje kraljevina Italija podanikom kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pravico potovanja v vse kraje, pristanišča, mesta, v katere imajo svoboden pristop podaniki kraljevine Italije.

Podaniki ene države, potujoči po teritoriju druge države, imajo pravico poslužiti se vseh prevoznih sredstev, železniških, brodarskih itd., ki so podanikom dotične države na razpolago in to pod enakimi pogoji, pod katerimi se jih poslužujejo podaniki dotične države same.

Podaniki ene države morajo, ko potujejo v teritorij druge pogodbene države, biti opremljeni s potnimi listi, ki jih izdaja pristojna oblast države, kateri potniki pripadajo. Vsaka pogodbeni država priznava veljavnost potnih listov, ki jih je druga v smislu svojih predpisov izdala svojim podanikom v svrhu potovanja na teritorij druge pogodbene države. Vsaka pogodbeni država bo javila drugi, katere oblasti so pooblaščenice za izdajanje potnih listov. Vidiranje potnih listov od oblasti druge države ima odpasti.

Ako Italija ne bi pristala na to načelno stališče, da je za potovanje v teritorij druge države dovolj, da so potniki opremljeni samo s potnim listom, izdanim v smislu predpisov dotične države, ki izdaja potni list — pa bi Italija zavzela nasprotno stališče, da namreč mora biti potni list, izdan od oblasti ene države vidiran tudi od oblasti druge države — moremo mi to stališče sprejeti samo kot začasno mero, ki mora veljati do gotovega določenega roka, najdalje za rok enega leta. Če bi prakticiranje vidiranja potnih listov po oblasti druge države ostalo v veljavi, se mora vidirati na enostaven način, ki ne sme v nobenem slučaju nositi značaja šikaniranja na sebi: do sedaj so se pritoževali namreč v mnogoštevilnih slučajih oni, ki so morali zahtevati vizum za potni list, nad takimi šikanami. Pred vsem je treba, da se dobi vizum brez pismene prošnje in čakanja po več dni na rešitev. Določeni delegati druge države, ali konzulati, predstavniki ali katerekoli polnomočne osebe morajo biti pooblaščenici izdati vizum brez nepotrebnega zavlačevanja. Ko bi katera izmed pogodbenih držav iz katerihkoli razlogov nameravala v posameznih slučajih oteževati izdajanje vizuma, mora take slučaje prijaviti drugi državi, ker nima smisla, da potniki trpe stroške in zapravljanje časa radi formalnosti, ki so jim neznane. V slučaju, da ni nobenega upravičenega razloga za odbijanje izdajanja vizuma, ima polnomočna oseba dolžnost, da potne liste, ki so osebno ali na kateri drugi način predloženi, opremijo takoj s predpisanim vizumom. Ko bi ostal predpis o vidiranju potnih listov še nadalje v veljavi, se mora vizum nanašati ne samo na eno smer potovanja, ampak tudi za povratek. Returnni vizum, ki so ga morali potniki na drugem teritoriju pred svojim povratkom zopet zahtevati in s tem trpeti zamudo časa in stroške, mora odpasti. Vizum mora veljati nadalje za gotov rok, ki je istoveten z rokom veljavnosti potnega lista. V teku tega roka more imetelj vidiranega potnega lista potovati kolikorkrat mu drago v smislu dovoljenja, predvidenega v potnem listu in ni potrebno za vsako posamezno potovanje ponovno opremiti potni list z vizumom druge države.

Takse za izvajanje potnih listov in vizumov ne smejo imeti značaja zabranitve potovanja. Takse, predpisane za rešitev pri administrativnih oblasteh so zadostne za izdajanje potnih listov. Višina takse za vizum ne sme biti večja, kakor znaša taksa za potni list sam.

Ko bi ena pogodbeni država katerikoli tretji prijateljski državi v tem oziiru priznala večje ugodnosti, kakor so bile ugotovljene s to

je pobegnil svojemu spremljevalcu radi tatvine že 28 krat predkaznovani Anton Zlitter. Mož je nevaren človek in ima bržkone tudi doma še kaj na vesti. — Od svojih staršev je pobegnil 13 letni Alojzij Arbeiter iz Zg. Finske.

— V Kovačji vasi je bilo vlomljeno v vilo Alberta Stiegerja in ukradenih 10 odev, pregrinjalo in nekaj perila in obleke v skupni vrednosti 10.000 Din.

— **Pojasnilo k telefonskemu pravilniku.** Po nedavno tega izšli ministrski odredbi se plačuje sedaj za stalne telefonske zveze, ki jih napravi koncem uradnih ur telefonska centrala med različnimi naročniki iste krajevne telefonske mreže, samo enkratna zakupna cena, in sicer po 20 dinarjev na mesec, ne glede na to, kolikorkrat na dan napravi centrala takšno stalno zvezo. — Za stalne telefonske zveze v medkrajevnem prometu se pa mora plačati tolikokrat po 20 dinarjev na mesec, kolikorkrat na dan se napravi takšna stalna medkrajevna zveza.

— **Zaslужena kazen.** Policijski stražnik Poljak v Subotici je bil obsojen od tamkajšnjega sodišča na 4 leta težke ječe, ker je neko v zaporu se nahajajočo 62-letno žensko tako pretepel, da je par dni nato vsled dobljenih udarcev umrla.

pogodbo, se nanašajo te ugodnosti, kakor so bile ugotovljene s to pogodbo, tudi na druge pogodbeno državo.

V obmejnem prometu je treba podanikom obeh pogodbenih držav omogočiti pristop na obmejno cono druge države. Za obmejno cono se mora smatrati oddaljenost 20 km od državne meje. Ker imajo pripadniki ene države, stanujoč v njeni obmejni coni, dnevnih opravkov na obmejni coni druge države, in še več, v mnogoštevilnih slučajih tudi svoja nepremična posestva, njive, pašnike itd., jim je treba brezpogojno omogočiti pristop na to cono, četudi niso izpolnili običajnih predpisov, ki veljajo za potovanje. Za prestop iz obmejne cone druge države ni predpisan potni list kot potni dokument, ampak je dovolj, da so obmejniki opremljeni z legitimacijo svojega pristojnega občinskega predstojnika. Za take legitimacije ni predpisano vidiranje od oblasti druge pogodbene države. Za potovanje preko obmejne cone veljajo vsekakor obči predpisi za potovanje v drugo državo.

(Dalje sledi.)

Zanimivosti iz poslovanja Narodne banke.

O poslovalnih metodah Narodne banke priobčuje zagrebska »Riječ« vlezanimiv članek »iz finančnih krogov«, ki je vreden prevoda in ponatisa. Članek slove:

»Nedavno se je vršila v Belgradu glavna skupščina Narodne banke. Na tem zborovanju so ostro kritizirali poslovanje ravnateljstva in upravnega odbora. Po našem mnenju pa je bila ta kritika še mnogo premila. Upravni odbor Narodne banke se je izkazal za vodstvo tako važne ustanove popolnoma nesposoben, ker je zastarel in se ne more uživeti v nove razmere. Sedanji odbor ne razume, da je Narodna banka za celo državo in ne samo za Belgrad in za Srbijo. Dokler je obstojala le kraljevina Srbija s svojo nerazvito industrijo, je mogel banko voditi tak odbor. Danes pa je banka postala banka za celo kraljevino SHS.

Pred nekaj leti je objavila »Nova Evropa« opis glavnih akcionarjev Narodne banke, ki odločujejo na obnem zboru. Se to izključno člani nekoliko belgrajskih rodbin, ki s pomočjo večine akcijskega gospodarstva nad najvažnejšo valutno ustanovo naše države. S stališča splošnosti gospodarstva jako slabo, dobro pa delajo za svoje dividende in tantijeme. V najnovejšem času se je dala banka voditi celo od strankarskih ozirov, tako da zadošča karta ministra za trgovino Kojića, da dobe radikaleki prijatelji kredit.

Na razne ugovore odgovarjajo, da bi bili mogli prečanski Srbi, Hrvati in Slovenci priti do večine akcijske, toda ko je bilo razpisano subskribiranje novih akcijskih pred 2 leti, se niso subskripcije udeležili v dovoljni meri. Takrat pa so stari delničarji ukrenili vse, da onemogočijo nakup akcijskih. Ko je bila subskripcija razpisana, so notirale akcije Narodne banke na borzi 2700 Din, upravni odbor pa je zahteval 3200 Din. Ko se je Narodna banka osnovala, so se glasile delnice na 500 Din. Ze borzni kurs je bil znatno pretiran, a banka je šla celo nad borzni kurs! V takih razmerah seveda nihče ni nič podpisal in tako sta si belgrajska čaršija in belgrajska bankokratija zasigurali svoj vpliv na Narodno banko.

Vsi govorniki so na zborovanju ostro kritizirali nepravilno razdelitev kreditov. Belgrad sam je dobil sedem desetih vseh za kredite namenjenega denarja. Cela Bosna in Hercegovina sta dobili manj kakor Belgrad! Zaposlavljeni pa so tudi vse druge dežele. Tako ne sme iti dalje. V Belgradu in v Srbiji eskontira Narodna banka menice posameznih trgovcev, pri nas pa daje kredite samo denarnim zavodom. V Belgradu uživajo posamezniki kredit, pri nas pa ne.

Letos so izplačali 500 Din kot dividendo, kar pomeni 100 procentov od imenske vrednosti. To je zadeva, ki jo je treba proučiti s stališča zakona o Narodni banki. Tako brezdelno bogatenje akcionarjev Narodne banke je škodljivo in nedopustno.

Po § 2 zakona je banka dolžna skrbeti za okrepitev državne valute. Zato je pooblaščen za nakup zlata in srebra. Zlato je za čvrsto valuto glavna stvar, srebro zaradi nestalne cene manj. Naša Narodna banka pa se za nakup zlata ne briga, pač pa je kupovala devize (funte, dolarje in francoske franke) in je te devize štela kot zlato podlago. Koliko je ta »zlata« podlaga vredna, se je pokazalo sedaj pri padcu franka. Češkoslovaška je nova država, ki ne dobiva nobene vojne odškodnine, ampak celo osvobodilni davek, pa si je nabavila 10-krat več zlata kot mi.

Zaradi takega poslovanja Narodne banke so nezadovoljni vsi, tudi Srbi. Danes so začeli celo ljudje, ki so absolutni pristaši narodnega in državnega edinstva, misliti na to, da se osnuje še ena emisijska banka. Ne srbska, ne hrvaška in ne slovenska, ampak taka, pri kateri bodo mogli že spočetka vsi sodelovati in ki ne bo samo v rokah belgrajske čaršije. Italija ima več emisijskih bank, ravno tako Nemčija, Anglija in Zedinjene države. Vsled poslovanja upravnega odbora Narodne banke je prišlo tudi to vprašanje na dnevni red.

g Vinski sejem v Semiču. Od kmetijskih podružnic Semič, Kot in Strekljavec v Semiču prirejeni vinski vzorčni sejmi je bil prvo dobro obiskan, osobito s strani vinogradnikov, katerih je došlo preko 200, ki so razstavili nad 300 vzorcev starega in novega vina. Sejem je posetil med drugimi zastopniki tudi odposlanec poljedelskega ministrstva v Belgradu vinogradniški inšpektor g. Petrovič, ki je kazal veliko zanimanje za razvoj našega vinarstva, posebno na združnem polju. Pred otvoritvijo se je vršilo častno predavanje o vinogradništvu, kletarstvu in kletarskem združništvu. Sklenila se je tudi resolucija na poljedelsko ministrstvo proti uvozu italijanskega vina v Jugoslavijo. Na prodaj je bilo okroglo 4.000 hl novega in starega večinoma belega vina po 5—7 Dinarjev. Prodalo se je skupno okroglo 300 hl po 5—6 Din. Navzoči kupci iz Ljubljane in okolice ter iz novomeškega in kočevskega okraja bi bili nakupili kakor je bilo videti, več sto hektolitrov po ceni izpod 5 Din, za kar se pa producenti niso mogli odločiti. Sejm bo imel vsekakor dobre posledice, ker so se s temi vini in producenti seznanili tudi do sedaj neznani interesi, ki bodo gotovo pozneje izkoristili to poznanstvo. Zato naj te podružnice le vstrajajo na započnem delu.

g Tržne cene v Celju. Goveje meso 22—23, teletina 25—30, svinjsko meso 32—35, slanina 33—40, mast 42—45, mleko 1 l 3.50—4, surovo maslo 60, jajce 1—1.25, sladkor v kockah 24, riž 9.50—11, moka, št. 0 6.10, koruzna 3.50. Pšenica 370, rž 300—320, oves 280, fižol 500—700, grah 1800, seno 50—100, slama 50, krompir 1.25 Din.

g Kolonijalni trg. Na zagrebškem kolonijalnem trgu notirajo (na debelo) sledeče cene (v dinarjih): sladkor v kockah 21.50, sladkor kristal 19.50, kava: Rio 7 36, Rio 6 37, Rio 5 38.50, Rio 4 40, Rio 3 41, Santos sup. 43, Santos prime 44, Minas srednji 40, fini 41, lavé 42, Rio lavé 41, Guatemala 66, Portorico 68; riž: ital. glacié Spl. 9.25, Moumain 9, Aracin glacié 9, Buzma II 8.25; celi poper Singapore 27, Moning Kongo čaj 55, olje: Soja v sodčkih 26, v zabojih 26.25. — Na tržaškem kolonijalnem trgu notirajo žitu sledeče cene (na debelo v lirah): sladkor v kockah 3.50, kristal 3.40, kava: Rio 7 7.65, Rio 6 7.85, Rio 5 7.95, Rio 4 8.10, Rio 3 8.30, Santos sup. 9.10, Santos prime 9.25, Minas srednji 8.50, Minas fini 8.60, lavé 8.70, Rio lavé 8, Guatemala 14, Portorico 14.50; riž: ital. glacié Spl. 1.88, Moumain 1.80, Anacen glacié 1.80, Burma II. 1.72; poper celi Singapore 4.65; olje Soje v sodčkih 5.60.

g Žitni trg. Na novosadski produkti borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 335 Din, oves 245—250 Din, koruza 252.50 Din, pšenična moka št. 0 507.50 Din, št. 2 455 Din, št. 7 280 Din, otrobi 215 Din. Tendence nespremenjena.

g Izvoz bakra iz Amerike. Leta 1923. so izvozile Združene države bakra za 828,874.790 funtov; leta 1922. pa 742,807.697 funtov.

g Nacionalizacija premoževne industrije v Španiji. Kakor poroča »Observer«, je španski direktorji sklenili nacionalizirati premoževno industrijo v Španiji.

g Položaj angleške tekstilne industrije. Kako težka je situacija angleške tekstilne industrije, kaže dejstvo, da se je fuzioniralo v zadnjem času v eno samo podjetje 11 velikih tekstilnih podjetij, od katerih jih je šest obstajalo že nad 100 let, v svrhu rentabilnejšega obratovanja. Skupna kapitalna moč znaša okoli 700.000 funtov šterlingov.

g Obtok bankovcev v Franciji. Izkaz »Banque de France« izkazuje dne 13. t. mes. 39 milijard 930 milijonov bankovcev v obtoku, kar pomeni napram prejšnjemu izkazu z 6. t. m. zmanjšanje za 336 milijonov frankov.

g Nemški državni proračun. Nemške finance izkazujejo za prvo dekada t. m. zopet deficit v znesku 12 milijonov zlatih mark, kar pomeni, da znaša celokupni deficit od stabilizacije (16. novembra lani) pa do sedaj 779 milijonov zlatih mark.

BORZA.

Curih, 18. marca. (Izv.) Devize: Berlin 1.29—1.31, Italija 24.60—24.65, London 24.83—24.89, New York 579 $\frac{1}{2}$ —580.25, Pariz 28.85—28.95, Praga 16.70—16.725, Bukarešt

3.07—3.15, Sofija 4.10—4.20, Belgrad 7.05—7.15, Amsterdam 214—214.50.

Zagreb, 18. marca. (Izv.) Devize: Budimpešta 0.11—0.14, Italija 346.50—349.50, London 350.50—353.50, New York 81—82, Pariz 4.07 $\frac{1}{2}$ —4.12 $\frac{1}{2}$, Praga 2.34—2.37, Dunaj 0.114—0.116, Zürich 14.14—14.24. — Valute: lire 3.41 $\frac{1}{2}$ —3.44 $\frac{1}{2}$, dolarji 80.25—81.25.

Iz Prekmurja.

Društvo Zavednost. Zadnje čase vlada po celem Prekmurju nekako živo gibanje in vsak dan prinese kaj novega. Ustanavljajo se različna prosvetna in kulturna društva, čitalnice, pevski zbori. Vse stremljeva ta, da se Prekmurje popolnoma prerodi, da sleče kočuh zaspanosti, brezbrčnosti in postane podobno ostali slovenski zemlji, ali da jo celo prekositi. Tudi dijaštvo se je zganilo. Kako bi mogli prekmurški dijakom dopustiti, da bi zaostali za drugimi svojimi kolegi preko Mure? Da bi se njim torej približali, so ustanovili lastno neodvisno društvo, kakor jih imajo Ljubljanci in Mariborčani. Ustanovili so Slovensko katoliško akademsko društvo Zavednost s sedežem v Beltinčih, ki je nekako ognjišče kulturnega dela v Prekmurju. Društvo je počitniško. Dobilo je pravila, ki jih je 20. februarja potrdil tudi veliki župan mariborske oblasti in jih je vzel na znanje tudi okrajno glavarstvo v Murski Soboti. O smotru društva, mislim, ni treba govoriti, kajti kaže ga že ime samo. Slovenci, katoliki smo, biti hočemo zavedni možje, zato bomo — kakor velewa § 2 pravil — gojili med člani katoliško življenje, narodno zavest ter kulturno delovali med narodom. Sinovi naroda (preprostega ljudstva) smo, zato zastavimo vse moči za njegovo povzdigo.

Murska Soba. Poštni avtomobil vozi v tem času, ko so ceste tako slabe, le vsak drugi dan v Dolno Lendavo. Ves promet radi tega trpi. Znova dokaz, kako nujno potrebna je železniška zveza z Ormožem, da ne pride ko sedaj v tem neugodnem času, da je ozemlje s stotisočimi prebivalci — to na meji treh držav! — brez redne poštne zveze.

Murska Soba. G. sodnik dr. B. Mihalič je premeščen odtod. Sicer je »demokrat«, bil pa je mož na svojem mestu, mož, ki ni mnogo govoril — kakor to delajo le premnogi naši demokrati.

Bogojina. Nejavno je vdrl v šolski razred g. učitelj M., pijan, in grozil razrednemu učitelju B., da ga bo ubil. Menda je ženska vmes. Otroci so zbežali skozi okna. Tako je pripovedoval učitelj B. in alarmiral orožnike. — Tako učitelji kvarijo ugled vsemu stanu in niso na mestu.

Štaterske novice.

š Graški župan v Mariboru. Preteklo soboto se je mudil v Mariboru župan iz Gradača Muchitsch. Konferiral je z mariborskimi županom Grčarjem o električnih projektih graške občine. Po posvetovanju sta oba župana obiskala velikega župana r. Ploja.

š Slikarska šola v Mariboru. Pred kratkim ustanovljeni mariborski umetniški klub »Slobodnih« bo otvoril v nakrajšem času slikarsko šolo za vse otroke. Prijave za obiskovanje sprejema klub do 23. t. m.

š Dijaški Orel III. v Mariboru priredi na Marijin praznik dne 25. marca 1924 ob 17. (5.) uri akademijo v samostanu č. šolskih sester. Mariborčani, okoličani! Pohitite dne 25. marca vsi med vrste naših Orlov-dijakov, ki so že večkrat pokazali kaj zanimivega in lepega.

š Krekova mladina v Celju uprizori 22. t. m. ob 8. uri zvečer, 23. in 24. t. m. ob štirih popoldne v Narodnem domu velenimivo dramo »Miklova Zala«. Predprodaja vstopnic vsak dan v Jugoslav. strokovni zvezi, hotel Bel vol. — K obilni udeležbi vabi odbor.

š Dramatični odsek »Krekove mladice« v Celju opozarja svoje člane, ki sodelujejo pri igri »Miklova Zala«, da se točno vsi udeležijo danes ob 7. uri zvečer generalne vaje.

š Gospodarska kriza v Apaški kotlini. Sedanja gospodarska kriza je zadela posebno hudo kmetijski stan. Zlasti kmetije v Apaški kotlini se nahajajo v težkem položaju. Že skoro 50 posestev je na prodaj, posestniki se nameravajo izseliti v Ameriko. Nekdaj je bila ta kotlina bogata, sedaj pa stoji na robu gospodarske propasti.

š Zverinski umor. Meseca februarja t. l. je na nenavaden način izginila žena posestnika Simona Hircerja iz Selnice ob Muri. Mož je trdil, da mu je žena pobežala, med ljudmi pa se je razširila govorica, da je Hircer svojo ženo odpravil na drugi svet. Za zadevo se je jelo zanimati tudi orožništvo, ki je po dolgem iskanju razkrilo naravnost bestialno zločinstvo Hircerja. V lazu poleg hiše so našli ženo zakopano. Mož jo je ubil s sekuro, potem pa jo je zakopal najprej na njivi, pozneje pa je truplo prestavil v lazo, na katerem je nato zasadil jelše. Ko so orožniki začeli preiskavati, je mož izginil in še do danes se ni posrečilo zločinca izslediti.

DANES VSI NA AKADEMLJO ŠENT-JAKOBSKEGA ORLA. - ZACETEK OB 7. URI ZVEČER V ŠOLI NA GRABNU.

Ljubljanske novice.

Ij Oseba vest. Sv. oče je imenoval g. dr. Alojzija Merharja za kanonika pri stolnem kapitu lu Ljubljanskem.

Ij Diskusijski večeri o elektrifikaciji Ljubljane. Pred več kot dvema letoma je občinski svet sklical komisijo strokovnjakov — vseuč. profesor dr. ing. Vidmar in dr. Hinterlechner, ravnatelj direk. voda inž. Sbrizaj, inž. Petrič, in ravnatelj elektrarne Ciuha —, da študira vprašanje preskrbe Ljubljane z električno silo. Pred kratkim je bil v ljubljanskem občinskemu svetu predložen plod tega študija, ki je končal s predlogom ravnateljstva mesne elektrarne, da kupi občina znano vodno silo ob Savi v Medvodah. Ta ekspozice je bil predmet diskusije na sestankih, ki so se vršili po inicijativi slov. kat. akad. starešinstva v Akademskem domu. Na prvem sestanku je podal inž. Sernec splošen pregled akcije, ki jo je vodil bivši deželni odbor Kranjski v svrhu elektrifikacije dežele in razlagal glavne pojme, ki so potrebni za razumevanje koristi velikih električnih central. Na drugem sestanku je podal občinski svetnik Orehek nekaj uvod k omenjenemu ekspoziciji ravnateljstva mesne elektrarne, nakar je inž. Rueh kritiziral vodne množine Save, na katerih temelji to poročilo in pojasnil pravno stanje vodne sile v Medvodah. Debatc sta se udeležila še gg. obč. svetnik prof. R. Žiž in inž. Štebi. Na tretjem sestanku se je inž. Sernec v dolgem govoru podrobneje pečal s tem poročilom pred vsem z rentabilitetnim računom. Nadaljni sestanki, ki je bil sklican na ponedeljek, dne 16. t. m. se je za teden dni preložil, radi odsotnosti ravnatelja elektrarne. K besedi so se prijavili g. Ciuha, inž. Petrič, inž. Štebi. Poročamo to kot kronisti, na vsebino govorov se bomo še vrnili.

Ij SLS za frančiškanski in kolizejski okraj. Odborniki in somišljeniki SLS za frančiškanski in kolizejski okraj udeležite se polnoštevno pogreba našega podpredsednika in bivšega občinskega svetnika g. Viktorja Adamiča. Pogreb se vrši ob pol 4. izpred hiše žalosti Sodna ulica 3. — Predsednik.

Ij Smrtna kosa. Umrl je 16. t. m. v najlepši moški dobi poduradnik Ivan Weiss, ki je služboval na glavni pošti v Ljubljani. Kal boleznj si je nakopal na bojišču. Ležal je več mesecev na bolniški postelji, dokler ga ni rešila smrt vsega zemskega trpljenja. Mem poštini uslužbenci je bil vobče priljubljen. Svetila mu večna luč!

Ij Nevzdržljiva služba na ljubljanski kolodvorski pošti. (Na naslov poštneega ravnateljstva in poštneega ministra.) Po redukciji se je število osebja tako skrcilo, da je nemogoče v tako naporni službi vzdržati, osobito pri ambulanca. Na vsakega ambulantnega uslužbenca odpade po službeni razdelitvi na vsakih 20 dni 251 ur službe, torej 12 $\frac{1}{2}$ ure na dan, ako zaradi bolezni kdo ne manjka. Poleg tega imamo še ambulanco Ljubljana-Kamnik 78 in 77, kateri spremlja služabnik lokalne službe urada Ljubljane 2 in sicer: Zvečer ob 7. uri pride v lokalno nočno službo, dela celo noč, ob 7. jutraj, ko je končal nočno službo, pa hajdi z ambulanco 78 v Kamnik, s katero se vrne v Ljubljano ob 12.30. Da pa to še ni dovolj, spremlja še isti dan, komaj dve uri kesneje, zopet ambulanco 77, odhod iz Ljubljane ob 14.10 in se vrača v Ljubljano ob 17.40 ter je šele sedaj dovršil svoj »8urni« delovnik. Od 7. ure zvečer prejšnjega dne do tri četrti na 8. zvečer naslednjega dne, to je po skoraj 24 — reci: štirindvajseturnem delu. — To so pač nevzdržljive razmere, ki ubijajo uslužbenca ter onemogočajo točno uradno poslovanje, kar nikakor ni v skladu z veliko in važno nalogo, ki jo ima pošta.

Ij Akad. podružnica Jugoslovanske Matice pozivlja vse akademike in vse narodno čuteče občinstvo, da se udeleži obletnice aneksije Primorja, združene s protestom proti aneksiji Reke, ki se priredi v četrtek dne 20. marca 1924 ob 17. pred univerzo.

Ij Umrlj so v Ljubljani: Alojzija Zabukovec, žena sluga Zadržne zveze, 40 let. — Ivan Weiss, poštni poduradnik, 41 let. — Dušan Zorec, sin varnostnega stražnika, devet mesecev. — Marija Mavc, tov. delavka, 39 let. — Lovro Breznik, posestnikov sin, 33 let.

Ij Tedenski zdravstveni izkaz. Od 9. do 15. marca 1924 je bilo v Ljubljani rcjenih 26 in 1 mrtvorojen, naknadno prijavljeno 1 rojstvo in 1 mrtvorojen; umrlo je v tem času 25 oseb, od tega 7 tujcev. Vzrok smrti v 2 slučajih jetika, v 2 pljučnica, v 1 škrlatica, v 1 otročiška vročica, v 2 druge nalezljive bolezni, v 2 možganska kap, 2 srčna hiba, ostalo drugi naravni smrtni vzroki.

Ij Nalezljive bolezni v Ljubljani. Od 9. do 15. t. m. je bil v Ljubljani naznanjen 1 slučaj davice, 2 škrlatice, 1 trebušnega legarja in 1 otročiška vročice.

Ij Iznagan je iz ljubljanskega policijskega okoliša že 25 krat radi tatvine kaznovani Edv. Potočnik.

Ij Razne tatvine. Na Lepi poti št. 3 je bilo ukradeno Dori Čufarjevi z dvorišča nekaj perila in obleke. — Ivanu Oblaku z Glinca sta bili ukradeni iz žepa 2 listneci, v katerih je bilo 500 Din. — Soprogi železničarskega sprevodnika Ivani Krampuševi v Sp. Šiški je bilo ukradeno iz kovčka v spalni sobi več obleke in perila.

Naznanila.

Preskrba Ljubljane z elektriko. Udruženje jo goslov. inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana, priredi v nedeljo dne 23. marca t. l. javno predavanje, ki se vrši ob 10. uri popoldne v veliki dvorani hotela »Union«. Predaval bo prof. univ. g. dr. M. Vidmar o preskrbi Ljubljane z električno silo. Predvidoma se vrši po predavanju debata o tem važnem predmetu in naj debata kakor predavanje prispevata k pravilnemu presojanju dejanskega položaja, ter pospešita primerno rešitev nujnih vprašanj. O istem predmetu so se pred kratkim vršile v Akademskem domu diskusije, ki so opozarjale na nujnost problema preskrbe Ljubljane z elektriko. Vendar te diskusije niso bile dostopne širšemu občinstvu. Ker gre tukaj za vevvažna vprašanja, ki neposredno zanimajo vse prebivalstvo slovenske prestolice, je smatral odbor sekcije Ljubljana za potrebno, da priredi javno predavanje, na koje se vabijo vsi interesi. Osobito vabi odbor ljubljanske trgovce, industrijce in obrtnike ter hišne posestnike, da prisostvujejo predavanju, ki naj v zvezi s javno razpravo prispeva v ugodno rešitev občnih teženj.

»Ljubljana« začčenja zopet z rednimi pevskimij vaji v četrtek. — Predsednik.

Osvrednji odbor ljubljanskih prosvet vabi v smislu Vestnika Prosvetne zveze vse predsednike, tajnike in zastopnike odsekov vseh ljubljanskih prosvet, da se udeležijo sestanka danes ob 11. dopoldne v Jugosl. tiskarni, da se ustanovi prosvetni okraj za Ljubljano. Prosimo sigurne udeležbe!

Zveza uradniških vdov n sirot v Ljubljani ima redni občni zbor v soboto, 22. marca, ob pol treh popoldne, Florijanska ulica 14. Vabijo se članice, da se zbora v obilnem številu udeležijo. Vabljeni so tudi izostale vdove in sirote, posebno se vabijo tiste učiteljske vdove, ki uživajo miloščino.

V Križankah ima danes zvečer redni izven-cerkveni sestanek ondodna Moška in mladeniška Marijina družba. Radi važnih zadev o katerih se bo obravnavalo, se želi polnoštevilne vdeležbe. Pričetek točno ob 7. zvečer.

Pevski zbor Glasbene Matice. Radi praznika se vrše v tem tednu pevske vaje sledeče: četrtek ob 18.5 uri mešani zbor, v petek ob 18.15 uri ženski zbor in isti dan ob 20. uri moški zbor. Vsi in točno!

Oddam takoj sobico dijaku ali dijakinji. Po nudbe pod »Sobac«.

Narodno gledališče.

DRAMA.

(Začetek ob 8. uri zvečer.)

Sreda, 19. marca ob 3. uri popoldan: »LILIJOM« (ljudska predstava); izven. — Ob 8. uri zvečer: »TRI MASKE«, »SMEŠNE PRECIJOZE«, »PRI-LJUDNI KOMISAR«. Izven.

Četrtek, 20. marca: »KAMELA SKOZI UHO ŠIVANKE«. Red C.

Petek, 21. marca: Zaprt (generalna vaja).

Sobota, 22. marca: »CEZAR IN KLEOPATRA« (premiera). Izven.

Nedelja, 23. marca: »CEZAR IN KLEOPATRA« — Izven.

Ponedeljek, 24. marca: Zaprt.

OPERA.

(Začetek ob pol 8. uri zvečer.)

Sreda, 19. marca: »MIGNON«, ljudska predstava. Izven.

Četrtek, 20. marca: »MANON«. Red D.

Petek, 21. marca: »POLJUB«. Red A.

Sobota, 22. marca: »MANON«. Red B.

Nedelja, 23. marca: »CARMEN«, ljudska predstava. Izven.

Ponedeljek, 24. marca: Zaprt.

Dve ljudski predstavi v Narodnem gledališču. Danes v sredo se vršita v Narodnem gledališču dve ljudski predstavi pri nižjih cenah in sicer ob 3. uri v drami »Lilijom« in ob pol 8. uri zvečer v operi »Mignon«. Drama pa vprizori zvečer ob 8. uri priljubljene in učinkovite tri francoske enodejanske in sicer »Tri maske«, »Smešne precijeze« in »Priljudni komisar«. V četrtek, dne 20. se igra v drami »Kamela skozi uho šivanke« za red C, v operi pa Manon Lescaut za red D.

Prosveta.

pr Mariborski pevci v Ljubljani. Za koncert pevskega zbora Glasbene Matice v Mariboru, ki se vrši v Ljubljani, v ponedeljek, dne 24. t. m. ob 8. uri zvečer v Unionski dvorani, vlada v našem mestu vsespobče zanimanje. — Krasno sestavljeni sposed koncerta in pa izvrstni zbor to zanimanje v resnici zaslužita. Na našem koncertu pojo celo vrsto slovenskih mešanih in moških zborov, kakor tudi nekatere naše večno lepe narodne pesmi v različni obdelavi. Vstopnice za ta koncert so v predprodaji v Matični knjigarni, kjer se dobiva tudi tekst posameznih zborov, ki so na sporedu.

pr Slovenski pevski praznik bo 6. aprila 1924. Dopoldne se vrši v Glasbeni Matici redna letna skupščina Zveze slovenskih pevskih zborov z običajnim dnevnim redom in zanimivim predavanjem koncertnega vodje Glasbene Matice g. Srečka Kumarja o temi: »Pozzija v zborovski glasbi«. Skupščine, na kateri se bo razpravljalo o ustanovitvi »Zveze jugoslovanskih pevskih zborov« se udeležijo delegati skoro vseh v »Zvezi« včlanjenih društev. Popoldne ob 3. pa se vrši v veliki dvorani Uniona velik pevski koncert. Dosedaj so

se priglasi na sodelovanje sledeči zbori: Glasbena Matica, »Ljubljanski zvon«, Slavec, pevski zbor napr. gosp. društva za šentjakobski okraj, pevsko društvo Krakovo-Trnovo (vsi iz Ljubljane), dalje pevsko društvo iz Zagorja ob Savi, pevsko društvo Zvon iz Šmartna pri Litiji, nar. glasbeno želez. društvo Drava iz Maribora in pevski zbor bralnega društva v Trzinu. Zanimanje za koncert, čigar namen je pokazati napredek v izvajanju naših pevskih zborov v zadnjih letih, je izredno veliko.

Ljudsko šolstvo v Českoslovaški republiki.

Českoslovaški državni statistični urad je izdal nov zvezek, ki obsega podatke o ljudskem šolstvu v republiki. Razvoj ljudskega šolstva kaže v českoslovaških deželah naslednje številke: Na Češkem je že leta 1785—1786. obiskovalo šolo 60 odstotkov za šolo godnih otrok; leta 1880 je pa obisk šole že dosegel sedanjí najvišji postotek, t. j. 98 odstotkov. Na enak način se je tekem zadnjih štirih desetletij povzpela Šlezija. Nasprotno je med Slovaki v zadnjih desetletjih obiskovalo šolo samo 82—85 odstotkov šoloobveznih otrok, med Malorusi celo samo 58—68 odstotkov. Po statistiki iz leta 1921. je bilo tedaj vsolanih na Češkem 97.74, na Moravskem 91.50, v Šleziji 89.84, v Slovaški 80.64, v Karpatorusiji 64.24 odstotkov vseh šoloobveznih otrok. Kar tiče šol samih, je še pred 50 leti bilo na Češkem in Moravskem tričetrtine šol s samo enim razredom, danes je razmerje ravno obratno: komaj četrtina vseh šol je tam enorazredne, v Slovaški in Karpatorusiji pa dvotretjini. Zasebnih in cerkvenih šol je v českih zgodovinskih deželah zelo malo, pač pa je v Slovaški 43.1 odstotek rimokatoliških ljudskih in meščanskih šol proti 23.6 odstotkov državnih, a v Podkarpatski Rusiji je razmerje 36.2 : 44.1. — Meščanskih šol je bilo leta 1921. v Českoslovaški republiki 1564 z 273.977 učenci, t. j. 22 odstotkov šolske mladine od 11.—15. leta obiskuje meščanske šole, dočim pohaja 5 odstotkov teh letnikov srednje šole. Razvoj meščanskega šolstva na Českoslovaškem je v polnem razmahu in šolska oblast namerava razširiti meščansko šolo tudi po vaseh. — Zanimivi so podatki o manjšinskem šolstvu. Leta 1921. je obiskovalo drugojezično šolo samo 1.7 odstotkov nemških, 6.6 mažarskih, 7.6 maloruskih in 14.2 odstotka romunskih otrok. Navedenega leta je bilo med 1.118.097 učenci na českih ljudskih in meščanskih šolah 4721 Nemec in med 489.510 učenci na nemških šolah 4165 Čehov. Dobra polovica teh otrok je razpršena izven kompaktnih naselbin. Razmerje med večinskimi in manjšinskimi šolami je sledeče: na en nemški razred pride na Češkem 43.5 učencev, v Slovaški 55.2, dočim prihaja na češke razrede na Češkem po 45.9, na slovaške v Slovaški po 61.9 šolskih otrok. Ena češka šola pride na Češkem na 1129, na Moravskem 944, v Šleziji 1118 prebivalcev; nasprotno odpade po ena nemška šola na Češkem na 942, na Moravskem na 809 in v Šleziji na 982 prebivalcev. V Slovaški imajo povprečno po eno malorusko šolo na 1452 prebivalcev, po eno nemško na 1156 in po eno mažarsko na 870, v Karpatorusiji pa po eno malorusko za 1002, nemško za 805 in mažarsko za 798 prebivalcev.

Cerkveni vestnik.

c Sestanek članov Sodalitatis ss. Cordis Jesu bo v četrtek, 20. t. m., ob 5. popoldne v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne v I. nadstropju. Nadaljuje se debata o pastirovanju v naših časih. Predsednik.

Učiteljski vestnik.

Vodstvene opravilne doklade. Okraj. šolski sveti sestavljajo račune za nepostavno uknjene vodstvene opravilne doklade. Naj bi se požurili, da denar ne bo izginil za eventuelne druge namene. Sicer ne bo dosti, pa kar nam

gre, nam gre! Zakaj bi jim puščali? Naj se popravi čimprej storjena nam krivica.

Šolski vrtni. Šolska vodstva so dobila poziv, da morajo odgovoriti na 41 vprašanj v zadevi šolskih vrtov. Če bodo zato šolski vrtni kaj boljše, je seveda drugo vprašanje. Šolski voditelji pa se na tihem jezijo nad večnimi novotarijami in mnogobrojnimi nepotrebnimi delom. Hvalačni pa bomo nadzornikom za šolske vrtni, ako nam bosta sedaj, ko imata statističen material zbran, priborila iz kakšne blagajne vsaj toliko podpore, da bomo mogli šolske vrtni dovolj pognojiti. Učiteljska denarna suša je bila vidna tudi na marsikaterem šolskem vrtu. Sedaj, ko smo lepo izpolnili vse rubrike, upamo, da bo prav lepo raslo vse, karkoli bomo imeli vsajenega na vrtu.

Prvi april in naše plače. Prvega aprila bi morali dobiti prejemke po novem zakonu. Uradnik prosvetnega oddelka pa nam je izjavil na to vprašanje to-le: Ako bo šlo po sreči, boste dobili stare plače brez predumov. Torej, če bo šlo po sreči... Mi pa kljub izjavi ne izgubimo upanja in ostanemo idealisti. Mogoče nas hoče hudomušni uradnik že naprej potegniti za april.

Dijaški vestnik.

d V četrtek ob 8. zvečer priredi jug. kat. ak. društvo »Danica« diskusijski večer, ki je za vse tovariše obvezen.

Po svetu.

— Italijanska šolska reforma in katoliški krogi. »Civiltà Cattolica« objavlja obširno razpravo p. Barbera o novi italijanski šolski reformi. V kolikor tiče reforma versko vprašanje, naglašja p. Barbera, da vsebuje dve glavni napaki: Prvič, da naučni načrt za učiteljska ne določa verskega pouka, torej pouka v predmetu, katerega naj učiteljstvo kasneje poučuje oziroma — kar je še slabše — načrt določa čisto racionalistični študij verskega problema. Tej napaki je treba nemudoma odpomoči po zasebnih verskih tečajih za učiteljsko. Druga napaka reforme je, da je verski pouk iz srednjih in višjih šol izključen. Kljub temu sprejemajo katoličani šolsko reformo kot napredek v primeri s prejšnjim položajem in hočejo z vso dobro voljo sodelovati z državnimi oblastmi pri njeni izvedbi. Samo eno je neobhodno potrebno: da se osnuje posebno nadzorstvo za verski pouk v šolah. Nadzornike naj imenujeta sporazumno državna šolska in pa cerkvena oblast. Le na ta način bo mogoče zagotoviti vrednote verskega pouka v šoli pred izpačenjem.

— Draginja na Francoskem nekdanj in sedaj. V Parizu je vsled padca franka zavladala seveda velika draginja. »Matine« pa tolaži svoje bralce s sledečimi podatki o draginji za časa obleganja Pariza po Nemcih 1. 1870: elefantovo meso 1 funt 20 frankov, medvedje meso 15 frankov, pujske 580 frankov, maslo 60 frankov, 100 kg drv 24 frankov, ena škatlja sardin 12.50 frankov, ena sveča 400 frankov, 1 petelin 55 frankov, sraka 6 frankov, mčka 15 frankov, karfijola 12 frankov, 100 kg oglja 30 frankov, 1 jajce 2.75 frankov, kokoš 70 frankov, 1 podgana 2.25 frankov, funt pasjega mesa 3.50 frankov, oslovskega 12 frankov. Pri tem pa je treba vpoštevati, da je bil frank takrat 7 do 8krat več vreden kot danes, zato bi bil n. pr. 1 funt svinjine leta 1870 po današnji valuti stal okoli 4300 frankov, podgana pa 15 frankov.

Izpred sodišča.

LJUBLJANSKI LISTI PRED SODIŠČEM.

Včeraj so se vršile pred deželnim sodiščem štiri tiskovne obravnave. Prva se je vršila proti odgovornemu uredniku »Vojnega Invalida« Francu Belincu iz Trbovelj. V 6. št. tega lista z dne 23. marca 1923 je bil priob-

čen članek pod naslovom »Proč s tlačitelji«, v katerem se očita dr. Goršiču, da je prišel v tako razpoloženje in nasprotje z invalidi, kakor že nobeden. S svojim samolastnim in nekorektnim delovanjem je tako razburil invalide, da so padali ostri očitki proti njemu. Očita se mu tudi, da je prekršil naredbo o prednosti v državnih službah. Domisljivost g. šefa socialne politike je ta, da misli, da je vsemogočen gospod, ki lahko dela, kar se mu ljubi, ne oziraje se na desno in levo. Mnogo je ljudi, ki se hočejo s terorjem in intrigami obdržati pri svojih koritih. In med to vrsto spada tudi naš dr. Goršič. Če ne bi on vrtel svojega nosu v stvari, ki ga ne brigajo, in bi ne streljal takih kozlov, bi bilo boljše. Mi pa gremo preko tega z zaničevanjem in smehom. Štiri leta smo vam bili žoga, katero ste brali sem in tja, a sedaj je ta žoga počila, zato čuvajte se.

Obtoženec je ponudil za vse očitke dokaz resnice in je navajal razne začevke, ki naj bi opravičile te obdolžitve. Nadaljnje predlagane dokaze pa je sodišče odklonilo. Državni pravdnik dr. Ogoreutz je ugotavljal, da se je dokaz resnice popolnoma izjalovil in je predlagal obsodbo in objavo obsodbe v listu. — Zagovornik je poudarjal, da list »Vojni Invalid« izvaja samo kritiko, ki se tiče postopanja napram invalidom in ima kot tak tudi obširno pravico kritikovanja. Priče, ki jih je predlagalo zagovorništvo, niso bile odvezane od pokrajinske vlade uradne tajnosti in niso smele in morale izpovedati, kaj se je godilo za uradnimi kulisami. Odgovorni urednik Franc Belinc je bil obsojen na 200 Din globe, mora plačati stroške in takso in mora objaviti to obsodbo v prvi številki lista po pravomočnosti te sodbe.

Druga obravnava se je vršila proti odgovornemu uredniku »Jutra«. Tožil ga je ravnatelj ljubljanske trgovske šole g. Josip Gogala, ker mu je list očital, da zlorablja svoje službeno mesto za klerikalno propagando. Očitano se mu je v tem listu, da je pisal svojemu učencu Marušič v Črnomlju, ki ga je prosil, da mu preskrbi kako mesto, naj se obrne na žebljarsko zadrugo v Krcpi. Navede pa naj v prošnji, da bo vnet pristaša SLS. Ravnatelj Jožef Gogala je ugotavljal, da vlada na njegovi šoli izredna harmonija med vsemi, in da se za politiko nihče ne briga. Pač pa je kroparska žebljarska zadruga, ko je prosila za uradnika, stavila izrecen pogoj, da mora biti kompetent pristaša SLS. To je seveda g. ravnatelj tudi kompetentu, svojemu bivšemu učencu, povedal in ga je na to dejstvo, ki je bilo po nalogu zadruge merodajno za sprejem, opozoril. — Odgovorni urednik je bil obsojen radi opustitve potrebne pazljivosti kot odgovorni urednik na 100 dinarjev denarne globe.

Nato je prišel na vrsto Anton Brandner, tajnik Narodne socialne stranke, ker je očital v »Novi Pravdi« št. 44 od 2. nov. 1923, da odpuščajo nemške tvrdke slovenske delavce brez vsakega povoda in da ne bodo mogli pomagati Nemcem in nemškutarjem tudi tožniki, če pride do obračuna. — Obtoženi Brandner je izjavil, da je bral ta članek in je ponudil tudi dokaz resnice. Dokazal je, da so bili ti delavci odpuščeni neopravičeno in so še sedaj brez kruha. Za odpuščitev so bili merodajni edino le nacionalni motivi in se je v tem slučaju prav utemeljeno poudarjalo nemška nadutost in objestnost. — Zagovornik je ugotavljal, da članek v tenorju ni bil žaljiv in tudi ni vseboval nobene grožnje, dasiravno se je poudarjalo, da si bodo slovenski delavci znali poiskati svoje pravice. Senat je zavrnil vse nadaljnje dokazilne predloge kot nepotrebne in obsodil Brandnerja na 200 Din globe in mora objaviti to sodbo v 14 dneh po pravomočnosti v istem listu.

Končno se je vršila še obravnava proti odgovornemu uredniku »Narodnega Dnevnika« Aleksandru Železnikarju, katerega je tožil dr. Ernest Kalan radi notice, ki pravi v

bistvu to-le: »Slovenec« se je že zopet zaletel v dosledno nastopanje narodnih skupin, ki čistijo plevel iz narodnega življenja in to ob priliki žigosanja nekega demokratskega advokata. — Ta očitek je stal A. Železnikarja 100 Din globe in mora priobčiti to sodbo v 14 dneh v svojem listu.

99% glavobola povzroča revmatična infiltracija kože na glavi in vratnega mišičja. Ozdravi se brezpogojno in sigurno z enim hišnim zdraviljem s Pilštany-jevim zdravilnim muljem (blatom). »Py Qu.« Ena kocka (Din 60.—) zadošča za celo zdravljenje. Dobi se v vseh lekarnah. Kopališče Pilštany je otvorjeno celo leto. Vrlo ugodno pomladno letovišče. Stanovanje in cela oskrba že od Kč 50.— dalje. Pojasnila daje in pošilja prospekte Ljudevit Schreiber, Zagreb, Akademski trg 1, II. nadst.

Na mesečne obroke

daje vsakovrstno

moško, žensko in otroško konfekcijo

najmoderneje mode po kolikor mogoče nizkih cenah stara, renomirana konfekcijska tvrdka

O. Bernatović, Ljubljana, Metni trg 5.

Turistika in sport.

Otvoritev nogometne sezone. — Preteklo nedeljo so se vršile na igrišču Ilirije prve letošnje nogometne prireditve v Ljubljani. Igralo se je prvo kolo pekalnih tekem za Olimpijski fond nogom. saveza in sicer je tekmovala Ilirija s Primorjem (rezultat 7 : 0) in Jadran s Hermesom (3 : 0). Ilirija je v svojem prvem nastopu znatno nadkriljevala ostale tri klube ter obeta s svojim svežim, dobro treniranim igralnim materialom pod vodstvom trenerja Pammerja lep nadaljni napredek. Igralec razdruženega Atletik SK v Celju, ki jih je uvrstilo Primorje v svoje moštvo, se niso obnesli. Jadran je postavil v boj vstrajnejše moštvo od Hermesa ter zmagal zaslužen, četudi je bil Hermes v prvem polčasu enakovredno, ako ne boljše moštvo.

Ilirija : Hermes. — Ob ugodnem vremenu se vrši danes ob 14. uri na igrišču Ilirije nogometna tekma med komb. moštvom Ilirije in Hermesom.

Ilirija : Varaždinski SK. — V nedeljo 23. t. m. nastopi proti Iliriji V. S. K., prvak hrvatske province. Za ta termin prvotno sklenjene tekme z dunajskim Amaterji in z reško Glorijo so se morale vsled negotovega vremena preložiti na kasnejši čas.

Poizvedovanja.

Kdor je izgubil zračno cevko za kolo, naj se oglasi pri g. Jakobu Sedej, šol. slugi, Cozova c. 5.

Koliko nezadovoljnih gospodov je videti v novih oblekah in to upravičeno! Vsak pa je zadovoljen, ki si preskrbi oblačila pri konfekcijski industriji Drago Schwab, Ljubljana

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 396 m n. m. viš.

Normalna barometerska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Činometer v C	Nebo, vetrovi	Padačina v mm
17. 3. 21 h	733.7	2.9	0.4	dez. jug	
18. 3. 7 h	733.0	4.0	0.7	oblač. s. vzh.	0.4
18. 3. 4 h	732.2	5.1	0.7	oblač.	

Najrenejše in najnovejše obleke za dame in gospode dobite samo: Šelenb. ul. 3. Gričar & Mejač.

Kar Vi potrebujete, je Elzafluid. To pravo domače sredstvo prežene Vaše bolečine! Poizkusite pošiljka 27 Din. Lekarnar Eug. V. Feller, Donje Stubice, Elza trg št. 134, Ljv.

Abonente za celodnevno hrano sprejmejo na Kongresnem trgu št. 2, v kleti.

MEDICARSKI POMOČNIK

trezen in pošten, dobro izvežban, se takoj sprejme. — Plača in drugo po dogovoru. Naslov pri upravi pod 1422.

SPRETNOST PLETILJA

za fine nogavice se sprejme takoj za Celja. Pojasnila pri STIMEC, Ljubljana, Zrinjskega cesta št. 5.

DEKLE za vse,

ki zna samostojno kuhati, staro 25—35 let, mirne navi v dobrega ponašanja sprejem 1. aprila. Ponudbe na N. OSTOJIC — Zagreb, Kolodvorska cesta št. 19.

Izkušen POSEL

(starejši kmetič mladenič), vajen vsemu delu pri gospodarstvu, se sprejme kot MAJER, kjer mora pa tudi sam sodelovati. — Ponudbe pod »Stalno mesto št. 1460« na upravo »Slovenca«.

RAZPIS SLUŽBE.

Okraj. zastop v Ročetu razpisuje začasno službo CESTNEGA MOJSTRA. — Prosilci jugosl. narodnosti in s. primerno strokovno izobrazbo naj vložijo prošnje do 1. aprila 1924.

Moderno stanovanje na deželi

zamenjam za stanovanje v trnovskem predmestju ali na pristanu. V stanovanju (štiri sobe s pritoki) je vodovod in elektr. razsvetljava. Natančneje pojasnilo in upravi lista pod: »Moderno stanovanje št. 1533«.

Eleganten gospod s svojo soprogo išče dve

poblovaní SOBI

če mogoče v sredini mesta; ali v kaki lepši villi. — Naslov »Hotel Trainik«, 1536

Baraka

na Friskovcu, sposobna kot skladišče za vsakovrstno blago, naprodaj. Pismene ponudbe pod št. »Zračna in suha št. 1543« na upravo »Slovenca«.

HIŠA V LJUBLJANI

Dunajska cesta 47 (Bežigrad) naprodaj. — Pismena vprašanja na P. KERŠIČ, Gosposvetska cesta 4.

Prvovrstni čevlji

NAJNIZJE CENE JANKO KOS, čevljar, LJUBLJANA, Rožna dolina.

Mala kmetija:

gospod. poslopje, niive, velik sadni vrt in nekoliko gozda z zaraščenim lesom je naprodaj. Redi se lahko 4—5 glav živine; oddaljeno je 1 uro od Kamnika v vasi Sidsra. Cena zmerna. Več pove Ivan REMEC, Mošnje št. 34, pošta Radoljica.

POSESTVO naprodaj

15 min. od žel. postaje in trga Konjice, obstoječe iz HIŠE s 3 sobami, z veliko obokano kletjo, 2 orala vinograde, 2 orala sadonosnika s travnikom in 3 orala gozda, 2 orala njiv. Posebej še vinčar. Koča s sobo, kuhinjo in kletjo. Vse z opeko krito. Tudi ves inventar naprodaj. Cena 550.000 K. Naslov pove uprava št. 1534

MEBLOVANA SOBA

se takoj ODDA. Naslov se izve v upravi pod št. 1538.

SLAMNIKI

se sprejmejo v moderno oblikovanje, beljenje in barvanje. Popravila sviljenih klobukov se izdelujejo točno, lično ter po nizki ceni. — STEMBERGER, Dunajska cesta št. 9.

Cepilno smolo

prvovrstne kakovosti — in »ARBORIN«

sredstvo za ZATIRANJE sadnih škodljivcev

priporoča »CHEMOTECNA«, Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Zahvala.

Za obilne dokaze iskrenega sočulja ob smrti moje ljubljene žene

Ludovike Zupan

izrekam vsem svojo najiskrenejšo zahvalo. — Posebej se zahvaljujem prečastili duhovščini in pa Olepševalnemu društvu v Rožni dolini.

Rožna dolina, 17. marca 1924.

FRANC ZUPAN.

IŠČE zastopnika

za Slovenijo — za prodajo nepremičnih PLAHT za vozove, vagone, kakor tudi KONJSKIH ODEJ. — Ponudbe pod šifro: »Dobro uveden II-D-60« na »Interreklam« A. G. Zagreb, PALMOTICEVA ULICA 18.

Izurnjeno prodajalko z deželo takoj sprejem. Hrana in stanovanje v hiši. Izučene spec. stroke imajo prednost. Ponudbe na upravo pod: »Poštena 25—30«.

Prodaj masivno črešnjevo

SPALNO OPRAVO

fino politirano, in več spalnih in kuhinjskih oprav iz mehkega lesa. — Ivan PLANINSEK, mizarstvo, Guncle 26, p. št. Vid nad Ljubljano.

CEPLJENE TRTE

vkoreninjene divjake in pa sadna drevesca nudi po konkurenčni niski ceni ALOJZ GRABAR, posest. in trtnar, Zagorci, pošta Juršinci pri Ptuj. Znamka za odgovor!

Vrtnice

nizke, triletne cepljenke, 40 najlepših vrst, 12 — 14 Din kom., nudi slav. občinstvu v mestu in na deželi ANTON FERANT, trg. vrtnar, Ljubljana, Ambrožev trg šte. 3.

Potrli od globoke žalosti, a vendar vdani v voljo Vsemogočnega, naznanjamo tužno vest, da je naš predobri in nepozabni soprog, odnosno oče, brat, stric itd.

Josip Lavrič

posestnik, gostilničar in usnjar

danos, v 66 letu starosti, previden s svetotajstvi za umirajoče, mirno in Bogu vdan preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek, dne 20. marca, ob 10. uri dopoldne iz hiše žalosti na tukajšnje župno pokopališče.

Blagega rajnika priporočamo v molitev in blag spomin.

Šent Vid pri Stični, dne 18. marca 1924.

EMILIJA LAVRIČ roj. LOBEL, soproga.

JOZKO, KAREL, LOVRENC, sinovi. — ANICA, hčerka. — LOVRENC,

ANTON, brata. — FRANČIŠKA, OTILJA, sestr.

PROSTOVOLJNO GASILNO DRUŠTVO v ŠT. VIDU pri STIČNI naznanja, da je preminul dne 18. marca njega 39-letni član in 30-letni ljubljani in občespoštovani načelnik, gospod

Josip Lavrič

posestnik in usnjar v Šent Vidu pri Stični.

Pogreb bo v četrtek, dne 20. marca, ob 10. uri dopoldne iz hiše žalosti na farno pokopališče v Št. Vidu pri Stični.

Nepozabnega nam načelnika in člana ohranimo v trajnem spominu.

Št. Vid pri Stični, dne 18. marca 1924.

Brez posebnega obvestila na druga društva.

V svojem in v imenu žalujočih rodbin KODER, BESEDNIK, FAKIN in ZUPANEC naznanjam prijateljem žalostno vest, da je naš iskreno ljubljani oče, oziroma mož, brat, stric, tast itd., gospod

Ernest Koder

dne 17. t. m. v starosti 67 let, mirno v Gospodu preminul.

Pogreb se vrši jutri, 19. t. m. ob 2 popoldne izpred mrtvašnice državne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 18. marca 1924.

ERNEST KODER, konc. zobotehnik, sin.

UPRAVNI SVET in RAVNATELJSTVO »SVETLE« D. D. V LJUBLJANI naznanjata, da je preminul član upravnega sveta, gospod

Viktor Adamič

inšpektor Južne železnice

dne 17. marca 1924.

Pokojni si je s svojo skrbjo za podjetje in s svojim vestnim sodelovanjem zagotovil trajni in hvaležni spomin.

Ljubljana, dne 18. marca 1924.

I. preoblikovalnica

damskih slamniov in moških klobukov
Barborič & Završan
Ljubljana, Mestni trg 7
izdeluje po najnovejših modelih. Istotam velika zaloga damskih slamniov, nakitnih in praznih ter raznovrstnega nakita.

P. n.

šivilje gospodinje

opozarjamo, da so zopet dospeli najboljši šivalni stroji

Gritzner

v vseh opremah.

Pouk v vezanju ter krpanju perila in nožav (šofanje) brezplačno edino le pri:

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra n.

Mehanična delavnica pod vodstvom priznanega strokovnjaka in mehanika Stanko Galeša na razpolago za šivalne stroje vseh sistemov in koles. 7984

Najceneje**CEMENT**

Prima Portland Trboveljski in Dalmatinski, dobavlja v poljubnih množinah. — Naročila sprejema:

H. PETRIČ, Gosposvetška cesta 16/L. — Tel. 343.

Stavbeno podjetje

Ivan Vižintin, Ljubljana

Moč kova št. 13. (Star. tomat) Iseruje nove stavbe, hitro prizidave in vsa hišna popravila, po lastnih in danih načrtih.

Delo solidno! Nizke cene!

Dve KOČIJI, dve DIRI, 1 KASON, par srednjevelikih KONJ in razno konjsko VPREGO proda po ugodni ceni trdnica BREZNIK & FRITSCH, trgovina z železnino, Ljubljana. — Istotam se kupi po najvišjih dnevnih cenah stara medenina, baker, cink L. dr. kovine.

ZNIZANE cene za otroške vozičke, ki se dobijo v veliki izbiri direktno v domači tovarni otroških vozičkov in dvokoles TRIBUNA F B L. Ljubljana, Karlovska cesta 4. Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa, mali pomožni motorčki, šivalni stroji in pneumatika ter se sprejemajo v polno popravilo za emailiranje in poniklanje dvokolesa, otr vozički, šiv in rezni drugi stroji. Prodaja tudi na obroke. 1087

P. n. društvom nudim v brezplačno uporabo svoje

lokale

veliko krasno dvorano ter lep in velik senčnat vrt za spomladanske in zabavne prireditve. Dobra postrežba.

ANTON KA' ISEK, gostilničar, Fužine.

MOŠKO KOLO

PRODAM, še dobro ohranjeno, predvojno blago. — Cesta na Kodljevo št. 8, pri sedlarju. 1496

PRODAMO TURBINO

za 24 konjskih sil v popoln. porabnem stanju. — Industrija platnenih izdelkov, d. z. om. zav., v Jaršah, pošta Domžale. 1516

Na zahtevo

Vam stavimo brezplačno proračun za črtanje in vezavo poslovnih knjig po navodilu.

Knjigovoznica K.T.D. v Ljubljani
Kopitarjeva ulica 6. II.

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično snajenje in vsakovrstno barvanje
ANTON BOC
Ljubljana, Selenburgova ul. 6/L
Telefon - V. 6 46.

MINKA KARO

DAMSKI SALON

SV. PETRA CESTA 58
LJUBLJANA

Priporočam se cenj. damam za obilen obisk. V mestu in na deželi! Postrežba točna, cene solidne. — V delavnici sem vedno od 8. zjutraj do 6. zvečer. 1397

Restavracija s hišo

v živahn. mestu Slovenije, dokazano najboljši promet, kompl. op. Ljena, je ceno NAPRODAJ samo radi rodbinskih razmer. — Ponudbe pod »ZLATA JAMA 1114« na upravo »Slovenca«.

Prazne sode

strojnega ali drugega mineralnega olja kupim vsako množino. — ODOON KOUTNY, trg. z orodjem in tehn. potrebščinami, LJUBLJANA, Aleksandrova cesta 7. 866

Trgovina z železnino

Breznik & Fritsch

Ljubljana

priporoča po konkurenčnih cenah vsakovrstno kuhinjsko posodo, tehtnice, gospodinjske in gospodarske potrebščine, orodje, okove za pobištvo in stavbe ter različno drugo železninsko blago. — Zaloga la. dalmatinskega portland cementa in karbida.

Pravo

DIANA

Erenyi

francosko žganje

uporabljeno za redno čiščenje ust, preprečuje obolenje na kataru in influenco.

Dobiva se povsod!
Pazite na ime „DIANA“

Mala steklenica . . . Din 9—
Srednja steklenica . . . „ 24—
Velika steklenica . . . „ 48—

Glavno zastopstvo in zaloga:
JUGOPHARMACIA d. d. DIANA odlo
Zagreb, Prilaz 12

IV. Ljubljanski vzorčni velesejem

od 15. do 25. avgusta 1924.

Oficijelni katalog IV. Ljubljanskega velesejma bo edina najboljša in najbogatejša knjiga z naslovnikom vsakovrstne

industrije, obrti in trgovine.

Oglasi v tem katalogu imajo najboljši uspeh.

Naročila sprejema samo »APOLLO«, anončni in reklamni zavod, R. Golobowski, Ljubljana, Stari trg 19, II. nadstr.

Od pooblaščenih potnikov blagovolijo p. n. gg. zahtevati tozadevna pooblastila.

Od dobrega najbolje!

Dvojno sladna „META“ ržena kava

v zavrtkih po 1, in 1/2 kg. Produkt dolgotrajnih preizkušenj! Odlikuje jo najfinjši okus in aroma! Najboljši nadomestek zrnat kave. »Adria« tvornica žitne kave veleprazarna zrnat kave GLINCE pri Ljubljani.

POPRAVILA

vseh vrst električnih strojev transformatorjev in aparatov prevzema proti jamstvu prvovrstne strokovne izvršitve

moderno urejena delavnica

Jugoslovanskega

SIEMENS

d. d. v Zagrebu

Uredi:
Braškovičeva ulica 23.
Telefon 8-84, 28-82.

Naslov za pošiljke:
ZAGREB — SAVA.
Industrijski kolosjek.

Prva žeblijska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamnigorici

Pisma: Žeblijska zadruga, Kropa (Slovenija)

Brzovjavke: Zadruga Kropa

Telefon interurban: Podnart 2

Žebli za normalne in ozkotirne železnice — Žebli za ladje, črni ali pocinkani — Žebli za zgradbe, les itd. — Žebli za čevlje — Spojke za oare in pruge — Spojke za ladje in splave — Železne brane — Kljake za pouobe, zid, cevi, žiebove itd. — Vijaki z maticami — Podložne pločice — Matice — Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd. — Vijačni cepi — Verige

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje — Ilustrovani ceniki na razpolago